Gemeente Amsterdam

Routekaart Klimaatneutraal Draagvlak Energietransitie

Tweede meting

Onderzoek, Informatie en Statistiek

In opdracht van: Ruimte en Duurzaamheid Gemeente Amsterdam

Projectnummer: 20144

Bezoekadres: Weesperstraat 113-117
Postbus 658, 1000 AR Amsterdam
@amsterdam.nl

Telefoon 020 251 0402
data.amsterdam.nl

Amsterdam, oktober 2020

Foto voorzijde: Zonnepanelen op het dak van de Hermitage, fotograaf (2020)

Inhoud

Samenvatting **4**

Inleiding **7**

Onderzoeksvraag 7
Werkwijze en respons 8
Overige kenmerken onderzoekspopulatie 10

1 Kennis **11**

1.1 Echt duurzame energiebronnen door overgrote meerderheid herkend 11
1.2 Biomassa minder als duurzaam gezien dan vorig jaar 12

2 Houding **14**

2.1 Ruim drie kwart van de Amsterdammers vindt de overstap naar duurzame energie een goede zaak 14
2.2 Houding energietransitie grotendeels onveranderd 15
2.3 Ruime meerderheid is positief over aardgasvrij 16
2.4 Houding windmolens 18

3 Gedrag **20**

3.1 Een kwart heeft plannen om in de komende 12 maanden duurzame maatregelen te nemen en de helft ziet hierbij obstakels 21
3.2 Minder of uitgestelde duurzame maatregelen door de coronacrisis 24

4 Enablers **27**

4.1 Aanzienlijke groep verwacht hulp van de gemeente bij financiering of keuze maatregelen 27
4.2 Weinig mensen vinden de gemeentelijke communicatie goed en de grootste groep is neutraal 29
4.3 Praktische informatie, op maat voor de woning, en geen juichverhalen 31

Bijlage 1 Vragenlijst **33**

Samenvatting

In opdracht van Ruimte en Duurzaamheid heeft OIS een surveyonderzoek uitgevoerd onder Amsterdammers over hun kennis, houding en gedrag ten aanzien van de energietransitie. Dit is een vervolgmeting op eerder onderzoek in 2019. Aan het onderzoek in 2020 hebben 1.320 panelleden en 371 face to face geïnterviewde personen deelgenomen. Op de dataset is een weging toegepast op basis van de kenmerken leeftijd, opleidingsniveau en migratieachtergrond om ervoor te zorgen dat het onderzoek een representatief beeld geeft van het draagvlak van Amsterdammers voor de energietransitie. Er is rekening gehouden met streefaantallen respondenten per stadsdeel (in het online en face-to-face gedeelte) om ook uitspraken over draagvlak per stadsdeel te kunnen geven.

Kennis

- Zon en wind worden door minimaal 85% van de respondenten als duurzaam gezien; waterkracht en warmte uit de aarde door minimaal 64%. Bijna de helft van de ondervraagden beschouwt restwarmte van het afvalbedrijf of de industrie als duurzaam. Andere energiebronnen zoals biomassa, stadswarmte en kernenergie worden door een minderheid als duurzaam aangemerkt. Ten opzichte van de vorige meting wordt vooral biomassa minder vaak als duurzame bron beschouwd: een afname van 36% naar 13%.
- Amsterdammers schatten hun kennisniveau ongeveer hetzelfde in als een jaar eerder. In 2020 geeft 28% van de ondervraagden aan weinig tot geen kennis te hebben over het onderwerp duurzame energie; in 2019 was dit 25%. Bijna de helft (46%) geeft wel aan kennis te hebben, tegen 50% bij de vorige meting.
- Het kennisniveau verschilt naar opleiding, leeftijd en stadsdeel. Hoger opgeleiden, Amsterdammers van 35-49 jaar en bewoners van Centrum en West hebben vaker wel kennis. Lager opgeleiden en jongeren tot 35 jaar geven vaker dan gemiddeld aan geen kennis te hebben.

Houding

- Het draagvlak voor de overstap naar duurzame energie is op dit moment groot, en grotendeels onveranderd sinds de vorige meting. Ruim driekwart van de respondenten vindt de overstap naar duurzame energie een goede zaak en twee derde geeft aan te vinden dat iedereen in de maatschappij verantwoordelijk is voor de overstap en ook zelf daaraan te zullen moeten bijdragen. Een minderheid van 13% geeft aan niets te maken te willen hebben met de energietransitie.
- Het draagvlak neemt gemiddeld genomen toe met opleidingsniveau en af met leeftijd. Ook zijn bewoners in Centrum vaker positief over duurzame energie en bewoners in Noord vaker negatief.
- Er is wel een verschil tussen wat men vindt en in hoeverre men er actief iets aan doet: een derde draagt zelf actief bij aan de overstap naar duurzame energie en ruim een

kwart probeert anderen mee te krijgen. Hoger opgeleiden en bewoners van Centrum en West zijn vaker actief, evenals Amsterdammers tussen 35 en 49 jaar.
- De houding van Amsterdammer ten aanzien van duurzame energie is het afgelopen jaar grotendeels onveranderd. Voor 68% is de houding hetzelfde gebleven, terwijl 21% van de respondenten positiever tegen duurzame energie is gaan aankijken en 9% negatiever.
- Van de respondenten vindt 60% het positief of zeer positief dat Nederland (en Amsterdam) van het aardgas af gaat. Ook vindt de meerderheid (54%) van de respondenten het positief of zeer positief dat Amsterdam in 2040 van het aardgas af gaat. Er is dus iets minder draagvlak dat Amsterdam in 2040 aardgasvrij is dan in 2050. Gemiddeld genomen zijn hoger opgeleiden en bewoners van Centrum, West en Zuidoost positiever over aardgasvrij. Amsterdammers ouder dan 50-jaar zijn minder vaak positief.

Gedrag

- Een kwart van de respondenten heeft plannen om in de komende 12 maanden duurzame maatregelen te nemen. De twee populairste maatregelen zijn spaar- / ledlampen en zonnepanelen. In 2019 had nog 37% plannen voor duurzame maatregelen. De helft van de respondenten ziet obstakels bij het nemen van duurzame maatregelen. Als obstakels worden vooral kosten of bemoeilijking door een VVE of verhuurder genoemd.
- Of mensen van plan zijn maatregelen te nemen, en welke dat zijn, hangt mede af van welke maatregelen eerder zijn genomen/uitgevoerd in de woning. Bij een grote meerderheid van 88% zijn eerder duurzame maatregelen genomen. In meer dan de helft van de gevallen zijn deze maatregelen geheel of gedeeltelijk genomen voordat men er ging wonen.
- Respondenten is gevraagd of vanwege de coronacrisis duurzame maatregelen in de woning uitgesteld of niet meer genomen gaan worden. Dit is bij een minderheid van 13% het geval. Daar staat tegenover dat 40% de maatregelen niet uitstelt en ruim een derde van de respondenten al niet van plan was om duurzame maatregelen te nemen. Vooral hoger opgeleiden stellen maatregelen vaker niet uit vanwege de coronacrisis. Maatregelen die relatief vaak worden uitgesteld zijn zonnepanelen, van het gas af gaan en elektrisch koken.
- Driekwart van de respondenten geeft aan niet versneld duurzame maatregelen te gaan nemen vanwege de coronacrisis.

Enablers: wat wordt van de gemeente verwacht?

- Een aanzienlijke groep verwacht hulp van de gemeente bij de financiering of de keuze van maatregelen. De enablers waar de meeste behoefte aan is zijn bijdragen aan de kosten (59%), informatie over subsidiemogelijkheden (59%), vrijheid geven om zelf keuzes te maken bij het nemen van duurzame maatregelen (49%) en advies welke duurzame maatregel het beste is voor de respondent (46%).
- Weinig mensen vinden de gemeentelijke communicatie goed (6%) en een derde vindt deze slecht. De grootste groep is neutraal (38%).

- Meer dan de helft van de respondenten (56%) wil via een website geïnformeerd worden. Een derde (33%) wil met een nieuwsbrief van de gemeente benaderd worden. Daarna volgen social media posts (26%), huis-aan-huis bladen(21%) en persoonlijk contact via een energiecoach (21%).
- Qua inhoud van communicatiemiddelen is vooral behoefte aan praktische tips, op maat voor de woning, en geen juichverhalen.

Inleiding

Onderzoeksvraag

Amsterdam wil een duurzame stad zijn. Daarom wil de gemeente Amsterdam in 2030 de CO_2-uitstoot verminderen met 55% en in 2050 met 95% in vergelijking met de uitstoot in 1990. De aanpak hiervoor staat beschreven in de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050, vastgesteld door het college van B&W op 3 maart 2020. Deze Routekaart gaat over de 'energietransitie': de overgang van fossiele energie naar energie uit hernieuwbare en dus oneindig beschikbare bronnen. Daar is een brede, maatschappelijke verandering voor nodig die impact heeft op onze economie en op ons dagelijks leven.

De gemeente heeft in het Coalitieakkoord naast de verduurzamingsdoelstellingen de intentie opgenomen dat de transitie naar een duurzame stad onder bepaalde voorwaarden plaats moet vinden. De gemeente vindt draagvlak onder Amsterdammers voor de energietransitie essentieel. De overstap naar een duurzame stad mag de ongelijkheid in de stad niet vergroten. In het Coalitieakkoord wordt bijvoorbeeld genoemd dat de woonlasten voor huishoudens met lage en middeninkomens niet mogen stijgen als gevolg van de kosten van de energietransitie.

Om deze reden werd in 2019 het eerste onderzoek gedaan onder Amsterdammers om het draagvlak voor de transitie te meten. De gemeente is geïnteresseerd in de stand van de kennis, houding en gedrag van Amsterdammers ten aanzien van het gebruik van energie, energiebesparing en de overstap naar duurzame energie. Daarnaast wil de gemeente ook graag leren wat de Amsterdammers zien als potentiële maatregelen door de gemeente die ze kan ondersteunen in hun overstap/transitie naar (meer) duurzame energiebronnen.

In 2020 is de tweede meting uitgevoerd naar draagvlak voor de energietransitie onder Amsterdammers. De vragenlijst is aangepast aan de ervaringen die tijdens de eerste dataverzameling zijn opgedaan en de vragen die in de tussentijd op zijn gekomen. In dit rapport over de tweede meting staat de volgende vraag centraal:

Zien we in het afgelopen jaar een verandering in kennis, houding en gedrag ten aanzien van de energietransitie onder de Amsterdammers (en verschillende groepen Amsterdammers)?

In het rapport wordt de werkwijze toegelicht en worden de resultaten van het onderzoek uiteengezet. Met de resultaten wordt een beeld gegeven van het draagvlak voor de energietransitie onder de Amsterdammers.

Werkwijze en respons

OIS en Ruimte en Duurzaamheid van de gemeente hebben gezamenlijk een vragenlijst opgesteld die ingaat op de volgende onderwerpen:

- kennis over duurzame energiebronnen;
- houding: wat vindt de Amsterdammer van de overstap naar duurzame energie, verandering in houding;
- gedrag: het nemen van energiebewuste maatregelen in hun woning, invloed van de coronacrisis;
- hulp en communicatie door de gemeente om de overstap van Amsterdammers naar (meer) duurzame energie te bevorderen.

In deze tweede meting doen we ook uitspraken op stadsdeelniveau. Dat was in de eerste meting niet het geval. De steekproef is daarom aangepast. Er zijn 2.400 panelleden aangeschreven, met een specifieke doelstelling per stadsdeel. Per stadsdeel is er een streefaantal voor niet-westerse respondenten. Dit streefaantal is berekend op basis van het stedelijk percentage niet-westerse Amsterdammers (34%). Het zorgt ervoor dat er per stadsdeel het stedelijk percentage aan niet-westerse Amsterdammers in de steekproef aanwezig is.

Omdat we juist ook de kennis, houding en gedrag willen weten van groepen die minder vaak responderen op online onderzoeken, is de online dataverzameling aangevuld met face-to-face datacollectie (op straat). In elk stadsdeel zijn face-to-face interviews uitgevoerd. Voor de face-to-face interviews is een verkorte versie van de vragenlijst gebruikt om het hanteerbaar te maken voor dit type van dataverzameling.

Wegens de onvoorziene ontwikkelingen met betrekking tot de coronacrisis is besloten om de dataverzameling, in plaats van in het voorjaar, in het najaar van 2020 uit te voeren. De vragenlijst is in september 2020 uitgestuurd naar 2.400 leden van het online panel van OIS. Daarvan hebben 1.320 Amsterdammers de enquête ingevuld. In totaal, inclusief het face-to-face onderzoek, hebben 1.691 Amsterdammers meegedaan aan dit onderzoek.

De onderstaande tabel laat een overzicht zien van de verdeling van de respons naar achtergrondkenmerken. Om een representatief beeld te geven van het draagvlak voor de energietransitie zijn de resultaten gewogen naar leeftijd, opleidingsniveau en migratieachtergrond. De tabel geeft weer hoe de verdeling van respons eruit ziet na de toepassing van de weging. Daarnaast wordt in de 'Referentie' kolom weergegeven hoe de werkelijke verdeling van Amsterdammers is op deze kenmerken. De weging en de weegfactor zijn op stadsniveau bepaald omdat het primaire doel is om een representatief beeld te geven over het draagvlak op stadsniveau. Het weergeven van resultaten per stadsdeel is mogelijk omdat er tijdens de dataverzameling rekening gehouden is met voldoende respons per stadsdeel. Door het toepassen van de weging treedt er iets meer afwijking op in de verdeling over de stadsdelen ten opzichte van de referentie. Dit is acceptabel zolang er voldoende waarnemingen zijn per stadsdeel om de resultaten op dit niveau te kunnen tonen.

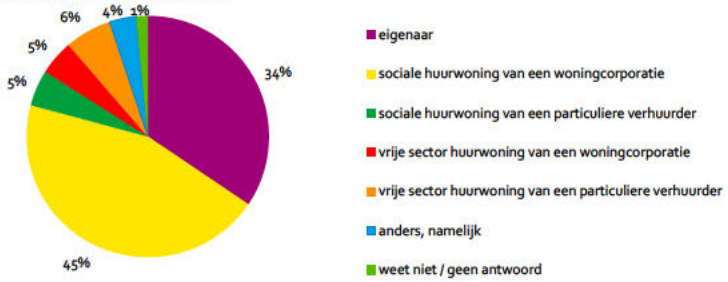
Achtergrondkenmerken respons

	Ongewogen		Gewogen		Referentie
	#	%	#	%	%
Leeftijd					
< 35 jaar	269	16	685	42	32
35-49 jaar	332	20	341	21	21
50-64 jaar	571	34	334	20	18
65 plus	487	29	257	16	13
onbekend	32	2	32	2	
Opleidingsniveau					
laag	164	10	396	24	24
midden	339	20	604	37	32
hoog	1097	65	573	35	45
onbekend	91	5	76	5	
Migratieachtergrond					
geen migratieachtergrond	1050	62	726	44	46
migratieachtergrond westers	176	10	152	9	19
migratieachtergrond niet-westers	420	25	738	45	36
onbekend	45	3	34	2	
Stadsdeel					
Centrum	161	10	104	9	10
West	265	16	253	15	17
Nieuw-West	324	19	362	22	18
Zuid	263	16	187	11	17
Oost	245	15	193	12	16
Noord	180	11	202	12	11
Zuidoost	195	12	206	13	10
onbekend	57	3	143	9	
Geslacht					
man	894	53	855	52	50
vrouw	775	46	778	47	50
anders	2	0	2	0	
onbekend	20	1	14	1	
Totaal	1691		1649		

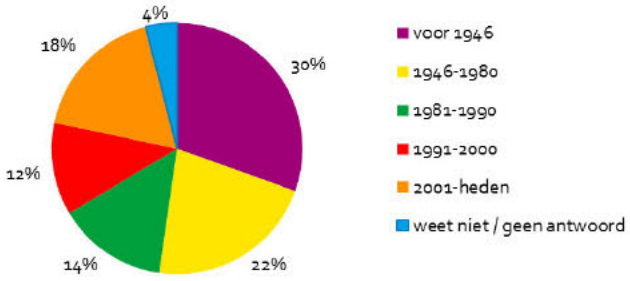
Overige kenmerken onderzoekspopulatie

De grootste groep van de respondenten bewoont een sociale huurwoning van een corporatie (45%). Ruim een derde van de onderzoekspopulatie betreft een eigenaar-bewoner (34%). Drie op de tien respondenten woont in een vooroorlogse woning; bijna een kwart bewoont een pand dat gebouwd is tussen 1946 en 1980.

Onderzoekspopulatie naar woonsituatie

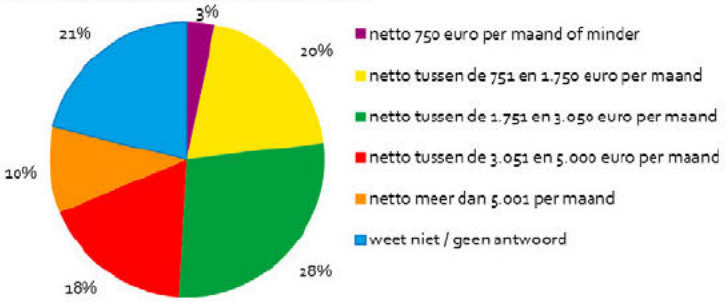

Onderzoekspopulatie naar bouwjaar woning

Ruim de helft van de onderzoekspopulatie heeft een huishoudensinkomen tot hooguit 3.050 euro netto per maand. Een relatief grote groep (21%) heeft deze vraag echter niet beantwoord.

Onderzoekspopulatie naar huishoudensinkomen

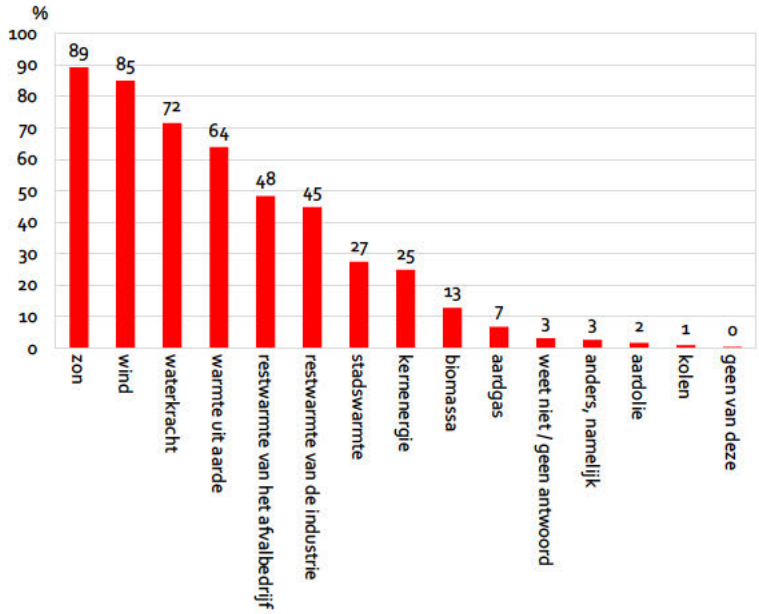
1 Kennis

In dit hoofdstuk wordt besproken hoe het staat met de kennis van Amsterdammers van de overstap naar duurzame energie.

1.1 Zon en wind door overgrote meerderheid herkend als duurzame energiebronnen

Om de kennis van Amsterdammers over duurzame energie(bronnen) te kunnen peilen is gevraagd om aan te geven welke energiebronnen men duurzaam acht. Figuur 1.1 geeft het beeld van de antwoorden weer. Men was in de gelegenheid om meerdere opties aan te kruisen. Vandaar dat we per bron weer kunnen geven welk aandeel van de respondenten elk van de bronnen als duurzaam heeft aangemerkt. Zon en wind worden door 89% cq. 85% van de respondenten als duurzaam gezien; waterkracht en warmte uit de aarde door minimaal 64%. Bijna de helft van de ondervraagden beschouwt restwarmte van het afvalbedrijf of de industrie als duurzaam. Andere energiebronnen zoals biomassa, stadswarmte en kernenergie worden door een minderheid als duurzaam aangemerkt. Diegenen die de optie 'anders' hebben ingevuld, geven bijvoorbeeld waterstof(gas) als additionele optie aan.

Figuur 1.1 Welke van de volgende energiebronnen zijn volgens u duurzaam? (n=1649)

De resultaten verschillen enigszins per stadsdeel. Bewoners van stadsdeel Centrum noemen vaker zon (98%), wind (95%), waterkracht (79%) en warmte uit aarde (73%) als duurzame bron. Bewoners van Noord beschouwen zon (80%), wind (72%) en waterkracht (62%) juist relatief minder vaak als een duurzame bron. Daarnaast wordt wind ook in West vaker als duurzame bron gezien (92%) en warmte uit aarde juist minder vaak door bewoners in Zuid (57%). Amsterdammers met een laag opleidingsniveau erkennen minder vaak zon (80%), wind (69%) en waterkracht (51%) als duurzame bronnen. Hoogopgeleide Amsterdammers noemen vooral aardwarmte (73%) en wind (93%) vaker dan gemiddeld als duurzame bron. Bewoners van West zijn relatief vaker hoogopgeleid en

Jongeren (tot 35 jaar) erkennen stadswarmte (43%) en biomassa (22%) vaker als duurzame bronnen, maar zien de zon juist iets minder vaak als duurzaam (82%). Amsterdammers van 65 jaar en ouder zien wind (78%), waterkracht (66%) en warmte uit aarde (56%) minder vaak als duurzaam; kernenergie juist vaker (31%).

1.2 Biomassa minder als duurzaam gezien dan vorig jaar

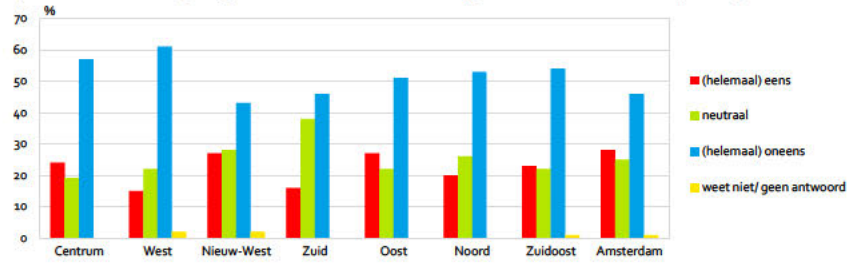
In de meting vorig jaar gaven ook de meeste respondenten aan zon en wind als duurzame energiebronnen te herkennen, daarna waterkracht en warmte uit de aarde, en daarna restwarmte.

Ten opzichte van 2019 zien minder mensen biomassa als duurzame energiebron. Vorig jaar was dit 36% en dit jaar 13%. Bij de vraag naar de mening over de energietranistie werd in open antwoorden vaak gerefereerd naar de discussie over biomassa in de media en het uitstel van de komst van de biomassacentrale in Diemen dit jaar. Wellicht heeft dit dus een rol gespeeld bij de bijstelling van de mening.

Amsterdammers schatten hun kennisniveau ongeveer hetzelfde in als vorig jaar. In 2020 geeft 28% van de ondervraagden aan weinig tot geen kennis te hebben over het onderwerp duurzame energie (Figuur 1.2). In 2019 was dit 25%. Bijna de helft (46%) geeft wel aan kennis te hebben, tegen 50% bij de vorige meting.

Het kennisniveau verschilt naar opleiding en naar stadsdeel. Lager opgeleide Amsterdammers geven vaker aan geen kennis te hebben van duurzame energie (38%). Van de hoger opgeleiden heeft 60% wel kennis. Ook bewoners van West (61%) en Centrum (57%) geven vaker aan wel kennis te hebben. Daarnaast zien we verschillen tussen leeftijdsgroepen. Vooral jongeren tot 35 jaar geven relatief vaak aan geen kennis te hebben (37%). De groep 35 tot 49 jaar heeft het vaakst wel kennis (55%).

Figuur 1.2 Ik heb weinig tot geen kennis over het onderwerp, totaal en naar stadsdeel (n=1649)

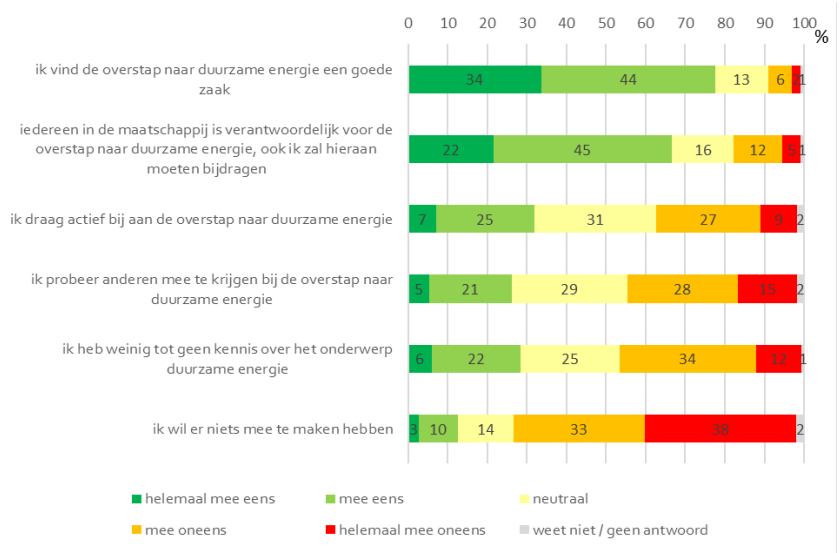
2 Houding

Dit hoofdstuk gaat over de houding die Amsterdammers hebben ten aanzien van de energietransitie en of die houding veranderd is.

2.1 Ruim driekwart van de Amsterdammers vindt de overstap naar duurzame energie een goede zaak

In 2019 vond driekwart van de respondenten (75%) de overstap naar duurzame energie een goede zaak en in 2020 betreft dit ruim driekwart (78%). Daarnaast geeft 67% aan te vinden dat iedereen in de maatschappij verantwoordelijk is voor de overstap en ook zelf daaraan te zullen moeten bijdragen (Figuur 2.1). In 2019 ging het om 68%. Dit geeft aan dat het draagvlak voor de overstap naar duurzame energie op dit moment groot is. Dit draagvlak is ook grotendeels onveranderd ten opzichte van de vorige meting.

Figuur 2.1 Hoe kijkt u in het algemeen aan tegen (de overstap naar) duurzame energie? (n=1649)

Wel zien we verschillen naar stadsdeel, opleidingsniveau en leeftijd. Bewoners in Centrum vinden vaker dan gemiddeld de overgang naar duurzame energie een goede zaak (88%); bewoners van Nieuw-West en Noord zijn het juist minder vaak met deze stelling eens (beiden 70%). Hoger opgeleiden vinden de overstap relatief vaker een goede zaak (87%) en lager opgeleiden juist

minder vaak (67%). De leeftijdsgroepen 50-64 jaar (72%) en 65-plus (69%) zien de overstap minder vaak als een goede zaak.

Een vergelijkbaar patroon zien we bij de stelling dat iedereen in de maatschappij verantwoordelijk is voor de overstap en daaraan moet bijdragen. Bewoners van Centrum zijn het hier veel vaker dan gemiddeld mee eens (80%) en bewoners van Noord juist minder vaak (56%). Daarnaast zijn hoger opgeleiden het veel vaker eens met deze stelling (79%) dan lager opgeleiden (52%). Het aandeel dat het (helemaal) eens is met deze stelling neemt enigszins af met leeftijd: bij de groep tot 35 jaar is dit 69% en bij de groep 65-plus 61%.

Er is wel een verschil tussen wat men vindt en in hoeverre men er actief iets aan doet. 32% is het (helemaal) eens met de stelling 'ik draag actief bij aan de overstap naar duurzame energie'; 36% is het daarmee (helemaal) oneens, en 31% is neutraal. In 2019 zei nog 37% actief bij te dragen aan de overstap. Mogelijk heeft de Corona crisis ervoor gezorgd dat bepaalde groepen mensen andere zaken belangrijker zijn gaan vinden dan actief bijdragen aan de overstap naar duurzame energie. Hoger opgeleiden geven vaker aan actief bij te dragen aan de energietransitie: 43% is het met deze stelling eens, vergeleken met 23% van de lager opgeleiden. Vooral in Zuid dragen bewoners naar verhouding minder vaak actief bij aan de energietransitie (24%). Naar leeftijdscategorieën is de groep 45-49 jaar het vaker eens met deze stelling (41%) en de groep 65-plus minder vaak (26%).

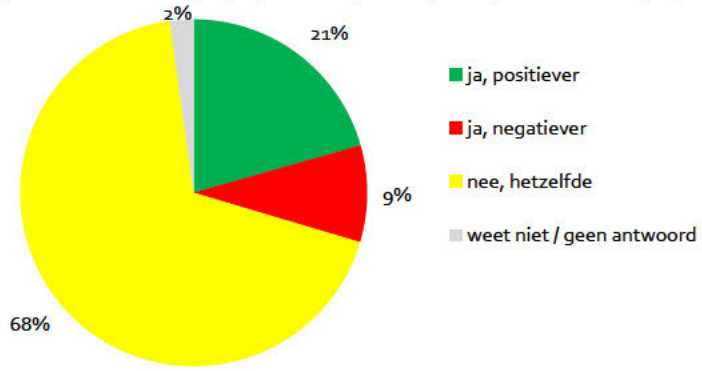
Met de stelling 'ik probeer anderen mee te krijgen bij de overstap naar duurzame energie' is 26% het (helemaal) eens en 43% het (helemaal) oneens. In 2019 was nog 32% het eens met deze stelling. Bewoners van West (36%) en Centrum (45%), en hoger opgeleiden (34%) geven relatief vaak aan te proberen anderen mee te krijgen. Onder bewoners van Nieuw-West is dit minder vaak het geval (19%). Ook de leeftijdsgroep 35-49 jaar is het vaker eens (34%).

Tot slot geeft 13% aan niets te maken te willen hebben met de energietransitie; vergelijkbaar met 2019 (12%). Een grote meerderheid van 71% is het met deze stelling oneens. Bewoners in Noord zijn het minder vaak oneens met de stelling 'ik wil er niks mee te maken hebben' (64%). Bewoners in Centrum (81%) en West (77%) zijn het juist vaker oneens. Er is bovendien een groot verschil naar opleidingsniveau: lager opgeleiden zijn het veel vaker eens met deze stelling (23%) dan gemiddeld en vergeleken met hoogopgeleiden (4%). Ook jongeren tot 35 jaar zijn het vaker eens (18%); de groep 35-49 jaar is het het minst vaak eens (5%).

2.2 Houding energietransitie grotendeels onveranderd

De houding van Amsterdammer ten aanzien van duurzame energie is het afgelopen jaar grotendeels onveranderd. Op de stelling 'Bent u in het afgelopen jaar anders gaan aankijken tegen duurzame energie?' antwoordt 68% dat de houding hetzelfde is gebleven. Daarnaast kijkt 21% van de respondenten positiever aan tegen duurzame energie en 9% negatiever (Figuur 2.2). Opvallend is dat middelbaar opgeleiden vaker negatiever tegen duurzame energie zijn gaan aankijken (14%) dan lager (8%) en hoger opgeleiden (7%). Ook bewoners in Noord hebben vaker een negatievere houding ten aanzien van duurzame energie dan een jaar geleden (16%). Er is geen aanwijzing te vinden dat dit in relatie staat tot de proefwijken aardgasvrij in dit stadsdeel.

Figuur 2.2 Bent u in het afgelopen jaar anders gaan aankijken tegen duurzame energie? (n=1649)

Mensen die positiever zijn gaan aankijken tegen duurzame energie geven vaak als reden de noodzaak vanuit klimaatverandering en de toekomst van de planeet. Andere redenen die vaak genoemd worden: dat er meer mogelijkheden zijn en dat men meer informatie en kennis heeft gekregen, bijvoorbeeld door voorlichting en aandacht in de media (Figuur 2.3).

Figuur 2.3 Redenen om positiever tegen duurzame energie aan te kijken (n=1649)

Mensen die negatiever zijn gaan aankijken tegen duurzame energie geven vaak als reden dat energiebronnen minder duurzaam blijken dan eerder gedacht; biomassa wordt veel genoemd. Veel mensen geven ook de kosten als reden voor hun negatievere houding. Daarnaast heeft een aantal respondent om verschillende redenen twijfels over de beslissing om van het gas af te stappen (Figuur 2.4).

Figuur 2.4 Redenen om negatiever tegen duurzame energie aan te kijken (n=1649)

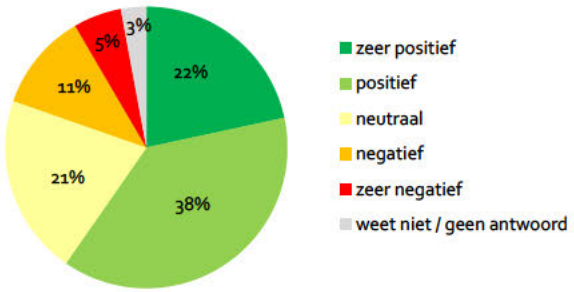

2.3 Ruime meerderheid is positief over aardgasvrij

De Rijksoverheid heeft besloten dat Nederland, en dus ook Amsterdam, in 2050 aardgasvrij moet zijn. Van de respondenten vindt 60% het positief of zeer positief dat Nederland (en

Amsterdam) van het aardgas af gaat; 17% is negatief of zeer negatief en 21% is neutraal (Figuur 2.5). Hoger opgeleiden (66%) en bewoners van Zuidoost (67%), Centrum (66%) en West (65%) zijn vaker positief. Bewoners van Noord (52%) en Zuid (53%) zijn minder vaak positief. Uitgesplitst naar leeftijd zijn vooral de groepen 50-64 jaar (53%) en 65-plus (48%) minder positief over aardgasvrij in 2050.

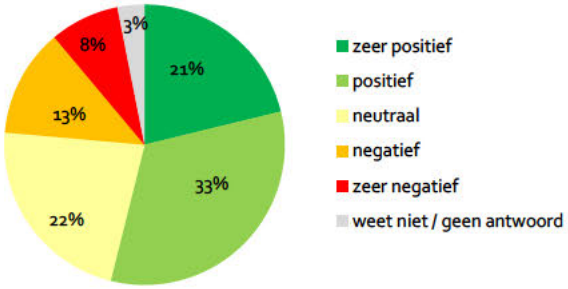
Figuur 2.5 De Rijksoverheid heeft besloten dat Nederland, en dus ook Amsterdam, in 2050 aardgasvrij moet zijn. Wat vindt u ervan dat Amsterdam van het aardgas af gaat?(n=1649)

Het beleid van de gemeente Amsterdam is om in 2040 aardgasvrij te zijn, dus tien jaar eerder dan de Rijksoverheid heeft besloten. De meerderheid (54%) van de respondenten vindt het positief of zeer positief dat Amsterdam in 2040 van het aardgas af gaat; 21% is negatief of zeer negatief en 22% is neutraal (Figuur 2.6). Er is dus iets minder draagvlak dat Amsterdam in 2040 aardgasvrij is dan in 2050. Vooral bewoners van Zuidoost zijn relatief vaak positief (66%). Ook zien we dat het draagvlak voor aardgasvrij in 2040 afneemt met leeftijd: de groep tot 35 jaar oud is het vaakst positief (60%), de groepen 50-64 jaar (46%) en 65-plus (45%) zijn minder vaak enthousiast.

Aan het eind van de zomer is in het Parool het bericht verschenen dat de laatste berekeningen uitwijzen dat de kosten van meer isolatie en energiezuinige verwarming voor de hele stad 14 miljard euro hoger uitvallen dan de opbrengsten. In dit onderzoek hebben we gekeken of de antwoorden op de vragenlijst verschillen voor en na het verschijnen van dit bericht. Er blijkt geen verschil in de antwoorden van de respondenten voor en na dit bericht. Dit leidt tot een voorzichtige conclusie dat berichtgeveging over de kosten van de energietransitie niet de mening van de Amsterdammer over de overstap naar duurzame energie drastisch beinvloeden.

Figuur 2.6 Amsterdam wil in 2040 aardgasvrij zijn. Wat vindt u ervan dat Amsterdam in 2040 van het aardgas af gaat?(n=1649)

Ruim drie kwart (78%) van de respondenten vindt de overstap naar duurzame energie een goede zaak en een meerderheid is positief over aardgasvrij. De houding van Amsterdammers is dus overwegend positief. Wel valt op dat men positiever denkt over de energietransitie in het algemeen dan over het specifiekere beleid van een aardgasvrije stad. Ook uit landelijk onderzoek blijkt dat mensen positiever zijn over het algemene beleid, dan over specifiekere maatregelen.

Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) publiceerde in mei 2020 'Op weg naar aardgasvrij wonen; de energietransitie vanuit burgerperspectief[1]'. De dataverzameling, analyses en uitwerking van dit rapport zijn uitgevoerd voorafgaand aan de huidige coronacrisis. Het SCP concludeert voor Nederland dat "(...) er in de basis steun lijkt te zijn voor beleid om klimaatverandering tegen te gaan. Dit vertaalt zich echter niet automatisch naar steun voor specifieke maatregelen, zoals een aardgasvrije woningvoorraad in 2050. Dit blijkt ook uit onze studie: meningen over het aardgasvrij-beleid zijn verdeeld. Een kleinere groep (49%) geeft aan het aardgasvrij-beleid te steunen, terwijl 27% aangeeft het beleid niet te steunen" (SCP, 2020, p.48). De vraagstelling van het SCP was: "In welke mate bent u voor of tegen het plan dat alle woningen in 2050 aardgasvrij moeten zijn?' Het SCP legde respondenten deze vraag voor na een korte uitleg over wat het aardgasvrij-beleid behelst" (SCP, 2020, p.18).

2.4 Houding windmolens

Halverwege 2019 stonden er 38 windmolens in Amsterdam. Voor het jaar 2030 worden waarschijnlijk 17 extra windmolens geplaatst. Amsterdammers is daarom gevraagd hoe zij aankijken tegen het realiseren van deze windmolens. OIS heeft daarnaast een rapport geschreven over het draagvlak voor windmolens (2020[2]) in zeven gebieden waar wordt gezocht naar geschikte mogelijke locaties voor extra windmolens.

Uit beide onderzoeken blijkt dat een ruime meerderheid positief is over de plaatsing van extra windmolens in Amsterdam. Ruim de helft van de respondenten die in en rond de zoekgebieden

[1] S.Scholte, Y. de Kluizenaar, T. de Wilde, A. Steenbekkers en C. Carabain (2020). Op weg naar aardgasvrij wonen; de energietransitie vanuit burgerperspectief. Den Haag; SCP.
[2] OIS (2020). Draagvlakonderzoek nieuwe windmolens in Amsterdam

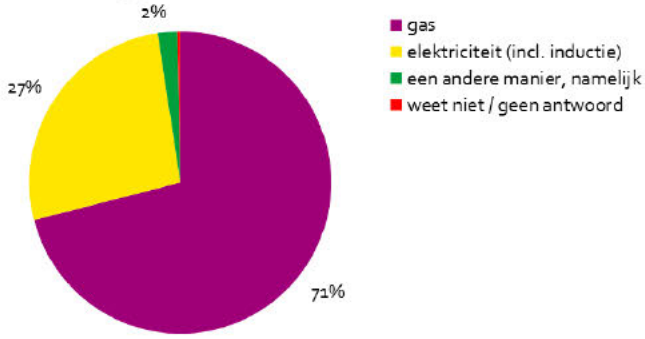
wonen geeft aan dat zij het (helemaal) eens is met de plaatsing van extra windmolens in de stad (56%). Bij respondenten uit de stad als geheel ligt dit aandeel hoger, namelijk op 65%.
Onder bewoners in en rond de zoekgebieden is de weerstand tegen bijplaatsing van windmolens groter dan in de stad als geheel: 30% versus 14%.

3 Gedrag

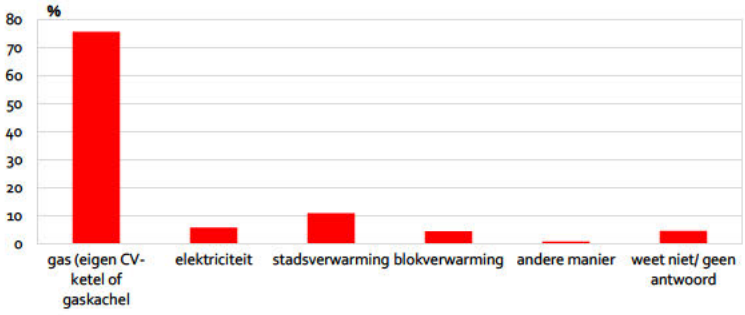
Dit hoofdstuk gaat in op het gedrag van Amsterdammers als het gaat over de transitie naar duurzame energie. Aan Amsterdammers is gevraagd welke duurzame maatregelen ze willen gaan uitvoeren in hun woning. Dit jaar is specifiek gevraagd naar de invloed van de coronacrisis.

Op dit moment kookt een grote meerderheid van de respondenten op gas (71%); ruim een kwart kookt elektrisch (27%). Ook de verwarming van de woning gebeurt bij een grote meerderheid (76%) met gas, via een eigen Cv-ketel of gaskachel. Dit komt overeen met de resultaten van 2019.

Figuur 3.1 Kookt u op gas of elektriciteit?

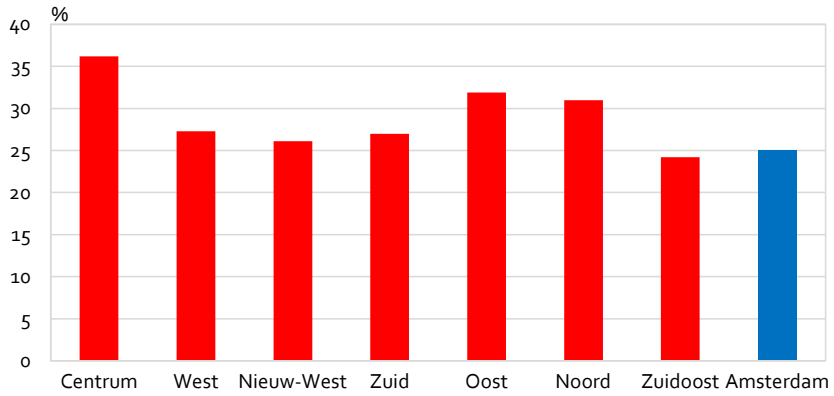
Figuur 3.2 Op welke manier wordt uw woning verwarmd?

3.1 Een kwart heeft plannen om in de komende 12 maanden duurzame maatregelen te nemen en de helft ziet hierbij obstakels

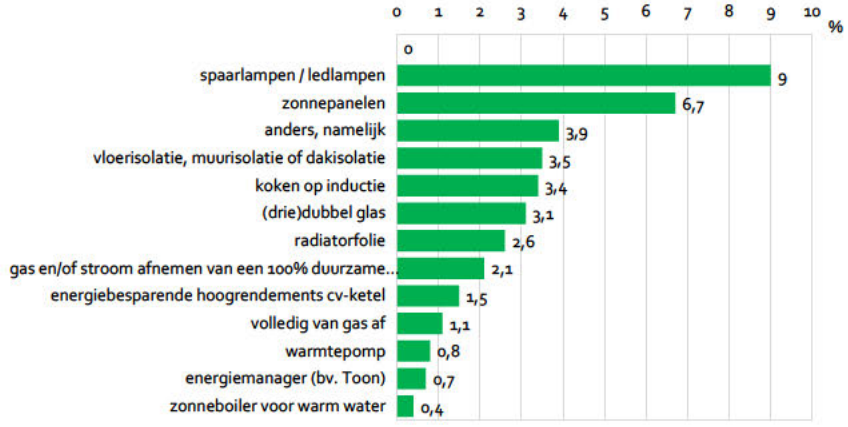
Een kwart (25%) van de respondenten geeft aan dat er in het huishouden en/of de VVE plannen zijn om de komende twaalf maanden (nog) meer energiebewuste maatregelen te nemen (Figuur 3.1). Ruim de helft van de respondenten (55%) heeft geen plannen voor maatregelen de komende twaalf maanden, en 20% weet het niet of heeft geen antwoord gegeven. Bewoners in Centrum (36%), Oost (32%) en Noord (31%) hebben vaker plannen om het komende jaar meer duurzame maatregelen te nemen. Het aandeel respondenten met plannen neemt ook toe met leeftijd: jongeren tot 35 jaar hebben het minst vaak plannen (17%); ouderen van 65-plus het vaakst (34%). Ouderen hebben wel kleinere ingrepen in ~~gedachte~~gedachten, zoals spaarlampen of het afnemen van energie van een 100% duurzame energieleverancier. Amsterdammers met een hoger opleidingsniveau hebben ook veel vaker plannen (35%) dan midden (20%) en lager opgeleiden (19%).

Figuur 3.1 Zijn er plannen in uw huishouden en/of VVE om in de komende 12 maanden (nog) meer duurzame maatregelen te nemen? (n=1649)

In 2019 waren de twee populairste maatregelen (drie)dubbel glas en een hoogrendements Cv-ketel. In 2020 zijn de twee populairste maatregelen spaar- / ledlampen en zonnepanelen (Figuur 3.2). In de meting in 2019 had nog 37% van de respondenten plannen om de komende 12 maanden (nog) meer duurzame maatregelen te nemen. Mogelijke verklaringen hiervoor zijn de ervaren obstakels en de coronacrisis. Hier wordt verderop in het rapport nader op ingegaan.

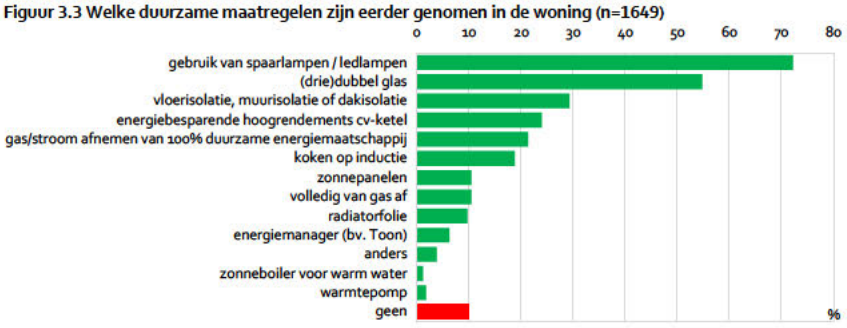
Figuur 3.2 Welke maatregelen worden overwogen? (n=1649)

(100% in grafiek is verschoven)

Of mensen van plan zijn maatregelen te nemen, en welke dat zijn, hangt mede af van welke maatregelen eerder zijn genomen/uitgevoerd in de woning. Bij een grote meerderheid van 88% zijn eerder duurzame maatregelen genomen. Zo geeft 72% van de respondenten aan al spaar- of ledlampen te hebben en 55% geeft aan dat de maatregel (drie)dubbelglas al uitgevoerd is. Bij een aanzienlijke minderheid is sprake van isolatie (29%), een energiebesparende hoogrendements Cv-ketel (24%), afnemen bij een 100% duurzame energiemaatschappij (21%) of koken op inductie (19%[3]), In meer dan de helft van de gevallen (53%) zijn deze maatregelen geheel of gedeeltelijk genomen voordat men er ging wonen. Bij 10% van de respondenten zijn er geen duurzame maatregelen geweest (Figuur 3.3).

Figuur 3.3 Welke duurzame maatregelen zijn eerder genomen in de woning (n=1649)

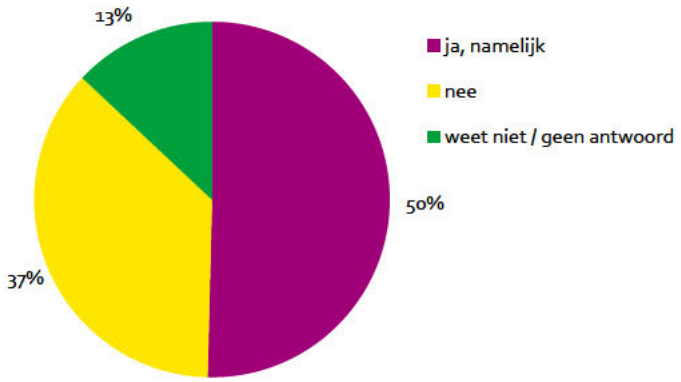
De helft van de respondenten ervaart of verwacht obstakels bij het nemen van deze duurzame maatregelen; 37% ervaart of verwacht geen obstakels en 13% weet het niet of geeft geen antwoord (Figuur 3.4). Hoger opgeleiden verwachten vaker obstakels (56%); lager opgeleiden

[3] - iets lager dus dan de 27% van pag. 10?). – antwoord: onder elektriciteit vallen meer zaken dan alleen inductie

(44%) en middelbaar opgeleiden (43%) juist minder vaak dan gemiddeld. Jongeren tot 35 jaar verwachten minder vaak obstakels (43%). Ook verwachten Amsterdammers met koopwoningen (58%) vaker obstakels dan Amsterdammers die huren (41%).

Met opmerkingen [ ]: Opvallend; weten jullie hoe dit komt?

Figuur 3.4 Ervaart u of verwacht u bepaalde obstakels bij het nemen van deze duurzame maatregelen? (n=1649)

Verreweg het meest genoemde obstakel betreft de kosten van de maatregelen. Daarnaast geven mensen aan dat de VVE of verhuurder een obstakel is bij het nemen van duurzame maatregelen, of dat het een oud (monumentaal) pand betreft. Daarbij wordt in het bijzonder tegenwerking bij, of de onmogelijkheid van, het plaatsen van zonnepanelen genoemd (Figuur 3.5).

Figuur 3.5 Meest genoemde obstakels bij het nemen van duurzame maatregelen (n=1649)

I&O Research deed in opdracht van Binnenlands Bestuur in 2019 en 2020 onderzoek onder Nederlanders naar duurzaamheid[4]. Een vraag is dit onderzoek was: Heeft u concrete plannen dit jaar (2020) iets te doen om uw woning energiezuiniger te maken? Hoewel de vraagstelling en antwoordcategorieën wat verschillen van het onderzoek in Amsterdam, volgen hierna kort de landelijke resultaten. "Een op de vijf Nederlanders (18%) heeft concrete plannen om hun woning in 2020 energiezuiniger te maken. Dit zijn vaker mensen met een boven modaal inkomen dan een onder modaal inkomen (23% versus 11%) en logischerwijs vaker huizenbezitters dan huurders (22% versus 8%). Het meest genoemd is het (laten) leggen van zonnepanelen of het plaatsen van dubbel glas of HR-glas. Het beeld is hetzelfde als in 2019. Toen had ook een op de vijf (20%) concrete plannen voor dat jaar" (I&O research, 2020, p.47). Amsterdammers lijken dus

[4] P. Kanne, J. de Jong, L. van Noort en D. Rosegg (2020). Duurzaam denken is nog (steeds) niet duurzaam doen. Amsterdam; I&O Research.

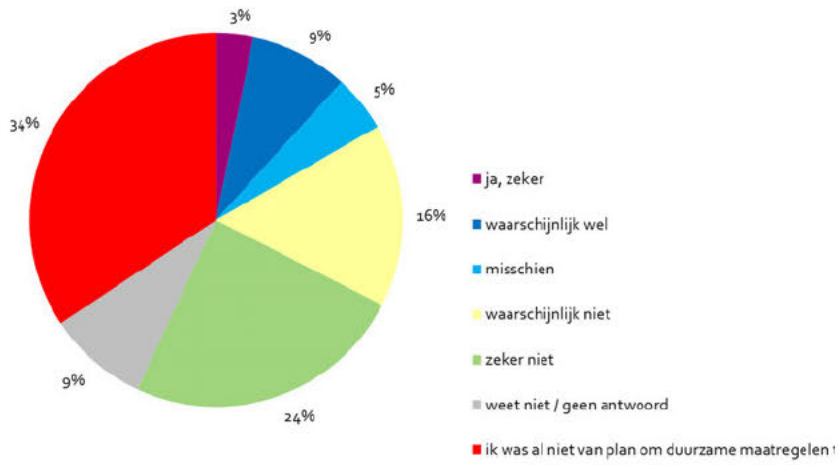
vaker naar gemiddeld in Nederland bereid te zijn om duurzame maatregelen te nemen, zij het vaker spaarlampen en zonnepanelen. Ook in Amsterdam zijn kopers (40%) en Amsterdammers met een hoog inkomen (30%) vaker van plan duurzame maatregelen te nemen dan gemiddeld (25%).

3.2 Minder of uitgestelde duurzame maatregelen door de coronacrisis

Respondenten is gevraagd of de coronacrisis ervoor zorgt dat duurzame maatregelen in de woning uitgesteld of niet meer genomen gaan worden. Ruim een derde van de respondenten was al niet van plan om duurzame maatregelen te nemen en 40% stelt maatregelen (waarschijnlijk of zeker) niet uit vanwege de coronacrisis. Bij 13% van de respondenten is dat zeker of waarschijnlijk wel het geval en 5% gaat maatregelen misschien uitstellen of niet meer doen (Figuur 3.6). Zij besluiten om bijvoorbeeld geen of later zonnepanelen of (drie)dubbel glas aan te schaffen. Ook van het gas af gaan en koken op inductie worden genoemd als maatregelen die nu uitgesteld worden. Een deel van de mensen die duurzame maatregelen uitstelt of niet meer neemt, geeft aan dat vanwege inkomensdaling alles wat extra geld kost niet meer gedaan wordt (Figuur 3.7).

Hoger opgeleiden geven vaker dan gemiddeld aan dat maatregelen niet uitgesteld worden (51%) en geven ook minder vaak aan toch al geen plannen te hebben (26%). Jongeren tot 35 jaar geven minder vaak aan dat maatregelen niet worden uitgesteld (30%) en hebben vaker toch al geen plannen om duurzame maatregelen te nemen (46%). De groep 50-64 jaar geeft relatief vaak aan dat maatregelen niet uitgesteld worden (52%) en heeft minder vaak geen plannen voor duurzame maatregelen (21%). De groep 65-plus geeft vaker aan dat maatregelen niet uitgesteld worden (48%) en heeft minder vaak dan gemiddeld geen plannen voor duurzame maatregelen (23%). Daarnaast zijn er verschillen tussen stadsdelen. Bewoners in Centrum (46%), West (46%), Zuid (48%), Oost (46%) en Zuidoost (49%) geven vaker aan dat maatregelen niet worden uitgesteld door de coronacrisis. In Centrum (23%), Oost (24%), Zuidoost (26%) en West (27%) geven respondenten minder vaak dan gemiddeld aan toch al geen plannen te hebben om duurzame maatregelen door te voeren.

Figuur 3.6 Zorgt de coronacrisis ervoor dat u duurzame maatregelen in uw woning uitstelt of niet meer gaat nemen? (n=1649)

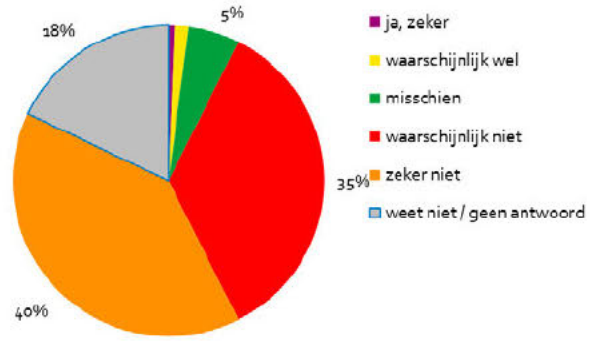

Figuur 3.7 Welke duurzame maatregelen gaat u (misschien) uitstellen of niet meer nemen vanwege de coronacrisis? (n=1649)

aanschaf dakisolatie dubbel extra gas geld glas inductie inkomen investering isolatie koken kosten kozijnen vervangen vve woning woningbouwvereniging zonder zonnepanelen

Driekwart van de respondenten geeft aan niet versneld duurzame maatregelen te gaan nemen vanwege de coronacrisis; 2% gaat dit zeker of waarschijnlijk wel doen (Figuur 3.8).

Figuur 3.8 Zorgt de coronacrisis ervoor dat u duurzame maatregelen in uw woning juist versneld gaat nemen? (n=1649)

Wanneer maatregelen versneld worden genomen gaat het vaak om zuinigere verlichting (spaarlampen of ledlampen), zonnepanelen of elektrisch koken. Ook geeft een aantal

respondenten aan algemeen kritischer te kijken naar hoe energie bespaard kan worden (Figuur 3.9).

Figuur 3.9 Welke duurzame maatregelen heeft u extra/versneld genomen of gaat u nemen vanwege de coronacrisis? (n=1649)

4 Enablers

Dit hoofdstuk gaat in op communicatie en hulp van de gemeente Amsterdam om de overstap naar duurzame energie te vergemakkelijken.

4.1 Aanzienlijke groep verwacht hulp van de gemeente bij financiering of keuze maatregelen

Wat verwacht u van de gemeente Amsterdam om uw huishouden te helpen bij het treffen van duurzame maatregelen? Bij deze vraag konden respondenten meerdere opties aangeven. Een aanzienlijke groep verwacht hulp van de gemeente bij de financiering of de keuze van maatregelen. Een meerderheid van 59% van de respondenten verwacht dat de gemeente (een deel van) de kosten vergoedt. Een even grote meerderheid heeft behoefte aan informatie vanuit de gemeente: 59% wil informatie over financierings-en subsidiemogelijkheden. Vier op de tien respondenten heeft daarnaast behoefte aan informatie over maatregelen die samen met buren genomen kunnen worden (38%).

Bijna de helft (46%) wil dat de gemeente aangeeft welke maatregel het beste is voor hem/haar, 41% verwacht dat de gemeente wijst op geschikte (installatie)bedrijven en 29% verwacht dat de gemeente aangeeft welke stappen wanneer te nemen (Figuur 4.1).

Bijna een kwart van de Amsterdammers (23%) wil dat de gemeente hen verbindt met buurtgenoten die ook duurzame maatregelen in hun woning nemen.

De helft van de Amsterdammers (49%) wil dat de gemeente de vrijheid geeft om zelf de keuze te maken bij het nemen van duurzame maatregelen. Slechts 4% van de respondenten wil dat de gemeente zich niet bemoeit met het nemen van duurzame maatregelen in zijn/haar woning.

Bij de andere verwachtingen die respondenten hebben, wordt vaak genoemd dat de gemeente contact heeft met de woningcorporaties of de VVE over duurzame maatregelen. Er zijn ook mensen die om specifieke aandacht vragen voor monumenten.

Figuur 4.1 Wat verwacht u van de gemeente Amsterdam om uw huishouden te helpen bij het treffen van duurzame maatregelen? k verwacht dat de gemeente... [meerdere opties mogelijk] (n=1649)

Er zijn verschillen in de verwachtingen ten aanzien van de gemeente naar stadsdeel, leeftijd en opleidingsniveau. Bewoners van Zuid (43%) en Noord (51%) verwachten minder vaak dat (een deel van) de kosten vergoed worden. Jongeren tot 35 jaar hebben deze verwachting vaker (69%); de groepen 50-64 jaar (46%) en 65 plus (50%) juist minder vaak. Hoger opgeleiden verwachten dit minder vaak (50%) en vooral middelbaar opgeleiden relatief vaak (66%).

Informatie over financierings- en/of subsidiemogelijkheden wordt vaker gewenst in West (68%) en minder in Zuid (47%). Wederom wordt dit vaker gewenst door jongeren tot 35 jaar (67%) en minder vaak door de groepen 50-64 jaar (52%) en 65 plus (44%). Hoger opgeleiden hebben deze verwachting vaker (66%) en lager opgeleiden het minst vaak (48%).

Jongeren tot 35 jaar verwachten vaker de vrijheid om zelf de keuze te maken bij het nemen van duurzame maatregelen (56%). De groepen 50-64 jaar (43%) en 65-plus (40%) hebben deze behoefte minder.

Aangeven welke maatregel het beste voor de respondent is wordt vaker gewenst in West (56%), en minder in Noord (35%), Nieuw-West (40%) en Zuid (41%). Ook hier zijn het vooral jongeren die hier behoefte aan hebben (56%); de groepen 50-64 jaar (35%) en 65-plus (38%) verwachten dit minder vaak van de gemeente.

De respondent wijzen op geschikte en betrouwbare (installatie)bedrijven wordt vaker verwacht in West (47%) en minder vaak in Zuid (32%), Noord (33%) en Nieuw-West (35%). Ook

verwachten jongeren dit vaker (50%), terwijl de groepen 50-64 jaar (31%) en 65-plus (28%) dit minder vaak verwachten van de gemeente.

Zeggen welke stappen wanneer genomen moeten worden, wordt vaker van de gemeente verwacht in Zuidoost (40%) en minder vaak in Noord (20%) en Zuid (23%). Jongeren tot 35 jaar hebben deze verwachting vaker (37%); bewoners van 50-64 jaar (19%) of ouder dan 65 jaar (16%) minder vaak.

Bewoners in Noord willen vaker worden verbonden met buurtgenoten die ook duurzame maatregelen in hun woning nemen (32%). In Nieuw-West en Zuid (beiden 14%) is deze behoefte juist minder. Amsterdammers van 35-49 jaar hebben deze behoefte vaker (29%) dan stadgenoten tussen 50 en 64 jaar (16%) of ouder dan 65 (12%).

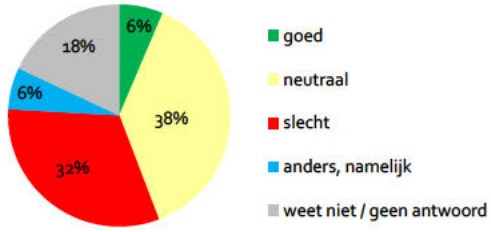
Informatie over duurzame maatregelen die met buurtgenoten genomen kunnen worden, is minder vaak gewenst in Nieuw-West (31%) en vaker in Oost (45%). Bewoners van 35-49 jaar hebben deze behoefte vaker (44%) dan stadgenoten tussen 50 en 64 jaar (30%) of ouder dan 65 (24%). Hoger opgeleiden hebben deze verwachting relatief vaker (44%); lager opgeleiden juist minder vaak (26%).

Vooral bewoners ouder dan 65 jaar verwachten relatief vaak dat de gemeente zich niet bemoeit met het nemen van duurzame maatregelen in de woning (9%).

4.2 Weinig mensen vinden de gemeentelijke communicatie goed en de grootste groep is neutraal

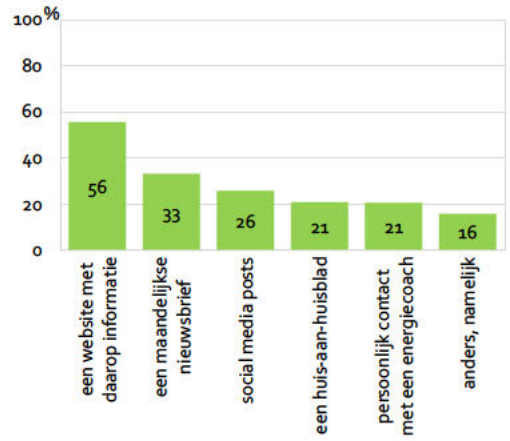
Een minderheid van 6% van de respondenten vindt de communicatie van de gemeente Amsterdam over duurzame maatregelen in huis goed, 32% vindt de communicatie slecht en de grootste groep is neutraal (38%) (Figuur 4.2). Jongeren tot 35 jaar vinden de communicatie relatief vaker goed (12%). Lager opgeleiden (42%) en middelbaar opgeleiden (38%) ervaren de communicatie juist vaker als slecht; onder hoogopgeleiden betreft dit 24%. Ook bewoners van Noord zijn bovengemiddeld vaak negatief over de communicatie door de gemeente (38%). Er wordt niet specifiek gerefereerd naar de proefwijken aardgasvrij in stadsdeel Noord door bewoners.

Figuur 4.2 Wat vindt u op dit moment van de communicatie van de gemeente Amsterdam over de mogelijkheden van duurzame maatregelen voor uw huis? (n=1649)

Meer dan de helft van de respondenten (56%) wil via een website geïnformeerd worden. Een derde (33%) wil met een nieuwsbrief van de gemeente benaderd worden (Figuur 4.3). In de open antwoorden geven mensen aan dat dit niet maandelijks hoeft, maar minder frequent of als er echt iets te melden valt. Daarna volgen social media posts (26%), huis-aan-huis blad (21%) en persoonlijk contact via een energiecoach (21%). Bij 'anders, namelijk' geven mensen vaak aan benaderd te willen worden per (persoonlijke) brief, e-mail, en in (buurt)bijeenkomsten met gerichte adviezen. Eén van de respondenten geeft aan dat kindvriendelijke bijeenkomsten bijdragen aan de motivatie om te komen. Een aantal mensen wijst op het belang van communicatie in de eigen taal.

Figuur 4.3 Als u zou moeten kiezen uit de onderstaande manieren van benaderen door de gemeente (over de mogelijkheden van duurzame maatregelen voor uw huis en de eventuele ondersteuning daarbij), welke heeft dan uw voorkeur? (n=1649)

Bewoners van Zuid willen minder vaak door middel van een huis-aan-huisblad geïnformeerd worden (12%). Bewoners van West (68%) en Zuidoost (62% willen relatief vaak geïnformeerd worden via een website. Bewoners van Zuid (7%) en Centrum (14%) willen minder vaak geïnformeerd worden via social media; bewoners in West (33%) willen dit juist vaker. Persoonlijk contact met een energiecoach is vooral gewenst in Centrum (27%) en West (28%).

Hoogopgeleiden willen vaker door middel van een website worden geïnformeerd (66%); lager opgeleiden juist minder (44%). Ook persoonlijk contact met een energiecoach wordt vooral gewenst door hoger opgeleiden: 28%, vergeleken met 15% bij lager opgeleiden. Bij social media zien we een omgekeerd patroon: lager opgeleiden willen vaker op deze manier worden geïnformeerd (33%); hoger opgeleiden minder vaak (19%). Animo voor nieuwsbrieven neemt toe met leeftijd: bij de groep tot 35 jaar wil 27% op deze manier worden geïnformeerd; bij 65-plussers betreft dit 40%. De groep 65-plus heeft juist relatief minder vaak behoefte aan informatie via een website (49%). Informatie via social media is vooral populair bij jongeren tot 35 jaar (46%); bij de groepen 50-64 jaar (8%) en 65-plus (4%) heeft slechts een kleine minderheid een voorkeur voor dit communicatiemiddel.

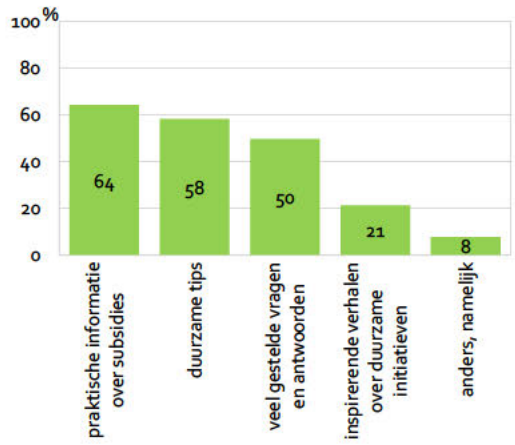
4.3 Praktische informatie, op maat voor de woning, en geen juichverhalen

Als mensen in een open vraag aangeven hoe ze het liefst benaderd willen worden door de gemeente, valt op dat veel mensen advies op maat willen voor hun woning. Deskundigheid, onafhankelijkheid, eerlijkheid en realisme zijn aspecten die mensen belangrijk vinden. Zo geeft één van de respondenten aan dat op een plankaart voor de wijk 100% elektrisch staat, terwijl hij/zij dit niet wenselijk vindt voor het soort huis en bouwjaar. Daardoor ontbreekt nu het vertrouwen. Een andere respondent geeft aan dat niet alles moet worden afgeschoven op een warmtepomp die niet geschikt is voor zijn/haar soort huizen. Iemand anders geeft aan niet alleen maar juichverhalen te willen horen, omdat dit niet geloofwaardig is. Een groep mensen geeft aan dat de gemeente de communicatie moet laten verlopen via de VVE, woningcorporatie of verhuurder.

Gevraagd naar de inhoud van de gemeentelijke informatie, wil meer dan de helft van de respondenten praktische informatie over subsidies (64%) en duurzame tips (58%). De helft van de respondenten hoort graag veel gestelde vragen en antwoorden (Figuur 4.4).

79% van de mensen heeft geen behoefte aan inspirerende verhalen over duurzame initiatieven. Ook bij de 'anders, namelijk' antwoorden geven mensen aan geen mooie verhalen, verkapte reclamecampagne of goed nieuws show te willen horen. Respondenten geven aan behoefte te hebben aan echt nuttige informatie. Iemand hoort graag ervaringen van buren in hetzelfde postcodegebied.

Figuur 4.4 Welke inhoud zou u het liefst tegenkomen bij informatie van de gemeente over de mogelijkheden van duurzame maatregelen voor uw huis en de eventuele ondersteuning daarbij? (n=1649)

Vooral hoger opgeleiden hebben vaak behoefte aan praktische informatie over subsidies: 74%, vergeleken met 56% bij lager opgeleiden. Ook heeft de groep hoger opgeleiden de grootste behoefte aan veel gestelde vragen en antwoorden (57%). Lager opgeleiden hebben minder vaak behoefte aan duurzame tips (48%) en inspirerende verhalen (12%). De behoefte aan duurzame tips neemt af met leeftijd. Vooral respondenten boven de 50 jaar hebben weinig behoefte aan inspirerende verhalen. Praktische informatie over subsidies is vooral gewenst onder Amsterdammers van 35 tot 49 jaar (79%).

Bijlage 1 Vragenlijst

Online vragenlijst

1. Bent u huurder of eigenaar van uw woning?
   - ik ben eigenaar van de woning waarin ik woon
   - ik huur een sociale huurwoning van een woningcorporatie
   - ik huur een sociale huurwoning van een particuliere verhuurder
   - ik huur een vrije sector huurwoning van een woningcorporatie
   - ik huur een vrije sector huurwoning van een particuliere verhuurder
   - anders, namelijk….
   - weet niet / geen antwoord

2. Maakt uw woning deel uit van een vereniging van eigenaren (VvE)?
   - ja
   - nee
   - weet niet / geen antwoord

3. Wat is het bouwjaar van uw woning?
   - voor 1946
   - 1946-1980
   - 1981-1990
   - 1991-2000
   - 2001 -heden
   - weet niet / geen antwoord

4. Kookt u op gas of op elektriciteit?
Hiermee wordt niet de oven bedoeld.
   - gas
   - elektriciteit (incl. inductie)
   - een andere manier, namelijk…
   - weet niet / geen antwoord

5. Op welke manier wordt uw woning verwarmd?
Meerdere antwoorden mogelijk.
   - met behulp van gas (een eigen CV-ketel of gaskachel)
   - met behulp van elektriciteit
   - met behulp van stadsverwarming
   - met behulp van blokverwarming
   - op een andere manier, namelijk…
   - weet niet / geen antwoord

6. Welke van de volgende energiebronnen zijn volgens u duurzaam?
Meerdere antwoorden mogelijk.
[Antwoorden graag randomiseren.]

- aardgas
- aardolie
- kolen
- stadswarmte
- restwarmte van het afvalbedrijf (AEB)
- restwarmte van de industrie
- zon
- wind
- biomassa
- waterkracht
- warmte uit aarde
- kernenergie
- anders, namelijk….
- geen van deze
- weet niet / geen antwoord

[na vraag 6 niet meer terug kunnen klikken]
7. Duurzame energiebronnen zijn bijvoorbeeld zonne-en windenergie. Hoe kijkt u in het algemeen aan tegen (de overstap naar) duurzame energie? Kunt u per stelling aangeven in hoeverre u het ermee eens bent. [alle items 5-punts schaal van helemaal mee eens tot helemaal mee oneens] [Antwoorden graag randomiseren.]

- ik heb weinig tot geen kennis over het onderwerp duurzame energie
- ik vind de overstap naar duurzame energie een goede zaak
- iedereen in de maatschappij is verantwoordelijk voor de overstap naar duurzame energie, ook ik zal hieraan moeten bijdragen
- ik wil er niets mee te maken hebben
- ik draag actief bij aan de overstap naar duurzame energie
- ik probeer anderen mee te krijgen bij de overstap naar duurzame energie

[na vraag 7 wel meer terug kunnen klikken]
8. Bent u in het afgelopen jaar anders gaan aankijken tegen duurzame energie?

- ja, positiever (ga naar vraag 9)
- ja, negatiever (ga naar vraag 9)
- nee, hetzelfde (ga naar vraag 10)
- weet niet/geen antwoord (ga naar vraag 10)

9. Wat denkt u dat de reden is dat u <positiever/negatiever [inspelen op antwoord vraag 8]> aan bent gaan kijken tegen duurzame energie? [open vraag]

- weet niet / geen antwoord

[10a en 10b samen op 1 page]
10a. De Rijksoverheid heeft besloten dat Nederland, en dus ook Amsterdam, in 2050 aardgasvrij moet zijn. Wat vindt u ervan dat Amsterdam van het aardgas af gaat?

- zeer positief

- positief
- neutraal
- negatief
- zeer negatief
- weet niet/geen antwoord

10b. Amsterdam wil in 2040 aardgasvrij zijn. Wat vindt u ervan dat Amsterdam in 2040 van het aardgas af gaat?

- zeer positief
- positief
- neutraal
- negatief
- zeer negatief
- weet niet/geen antwoord

11. Zijn één of meer van de onderstaande duurzame maatregelen of acties tot nu toe genomen/uitgevoerd in uw woning?
[antwoorden randomiseren, Meerdere antwoorden mogelijk]

- gebruik van spaarlampen / ledlampen
- (drie)dubbel glas
- vloerisolatie, muurisolatie of dakisolatie
- radiatorfolie
- energiebesparende hoogrendements cv-ketel
- energiemanager (bv. Toon)
- gas en/of stroom afnemen van een 100% duurzame energiemaatschappij
- volledig van gas af
- zonneboiler voor warm water
- zonnepanelen
- warmtepomp
- koken op inductie
- anders, namelijk .....
- geen van bovenstaande (ga naar vraag 13a)
- weet niet / geen antwoord (ga naar vraag 13a)

12.Waren deze maatregelen in uw woning genomen voordat u er ging wonen?

- ja, allemaal
- ja, gedeeltelijk
- nee
- weet niet / geen antwoord

13a. Zijn er plannen in uw huishouden en/of VVE om in de komende 12 maanden (nog) meer duurzame maatregelen te nemen? Indien ja, kunt u aangeven welke maatregelen worden overwogen? [Meerdere antwoorden mogelijk]

- ja, spaarlampen / ledlampen
- ja, (drie)dubbel glas
- ja, vloerisolatie, muurisolatie of dakisolatie

- ja, radiatorfolie
- ja, energiebesparende hoogrendements cv-ketel
- ja, energiemanager (bv. Toon)
- ja, gas en/of stroom afnemen van een 100% duurzame energiemaatschappij
- ja, volledig van gas af
- ja, zonneboiler voor warm water
- ja, zonnepanelen
- ja, warmtepomp
- ja, koken op inductie
- ja, anders, namelijk .....
- nee (ga naar vraag 14)
- weet niet / geen antwoord (ga naar vraag 14)

13b. Ervaart u of verwacht u bepaalde obstakels bij het nemen van deze duurzame maatregelen?
- ja, namelijk...
- nee
- weet niet / geen antwoord

14. Zorgt de coronacrisis ervoor dat u duurzame maatregelen in uw woning uitstelt, niet meer gaat nemen, of juist versneld gaat nemen?
- ja, zeker (ga naar vraag 15a)
- waarschijnlijk wel (ga naar vraag 15a)
- misschien (ga naar vraag 15a)
- waarschijnlijk niet (ga naar vraag 16)
- zeker niet (ga naar vraag 16)
- weet ik niet (ga naar vraag 16)
- ik was al niet van plan om duurzame maatregelen te nemen (ga naar vraag 16)
- vanwege de coronacrisis ben ik extra/versneld duurzaamheidsmaatregelen gaan nemen (ga naar vraag 15b)

15a. Welke duurzame maatregelen gaat u (misschien) uitstellen of niet meer nemen vanwege de coronacrisis? [open vraag]
- weet niet / geen antwoord

15b. Welke duurzame maatregelen heeft u extra/versneld genomen vanwege de coronacrisis? [open vraag]
- weet niet / geen antwoord

16. Wat verwacht u van de gemeente Amsterdam om uw huishouden te helpen bij het treffen van duurzame maatregelen? Ik verwacht dat de gemeente... [meerdere antwoorden mogelijk]
- (een deel van) de kosten vergoedt
- Informatie geeft over financierings- en/of subsidiemogelijkheden
- aangeeft welke duurzame maatregel het beste voor mij is
- mij de vrijheid geeft om zelf de keuze te maken bij het nemen van duurzame maatregelen

- zegt welke stappen ik wanneer moet nemen
- mij wijst op geschikte en betrouwbare (installatie)bedrijven
- mij verbindt met buurtgenoten die ook duurzame maatregelen in hun woning nemen
- informatie geeft over duurzame maatregelen die ik samen met buurtgenoten kan nemen
- zich niet bemoeit met het nemen van duurzame maatregelen in mijn woning
- anders, namelijk ...
- weetniet / geen antwoord

17. Wat vindt u op dit moment de communicatie van de gemeente Amsterdam over de mogelijkheden van duurzame maatregelen voor uw huis?
- goed
- neutraal
- slecht
- anders, namelijk...
- weet niet / geen antwoord

18a. Hoe zou u het liefst benaderd willen worden door de gemeente over de mogelijkheden van duurzame maatregelen voor uw huis en de eventuele ondersteuning daarbij? [open vraag]
- weet niet / geen antwoord

18b. Als u zou moeten kiezen uit de onderstaande manieren van benaderen door de gemeente (over de mogelijkheden van duurzame maatregelen voor uw huis en de eventuele ondersteuning daarbij), welke heeft dan uw voorkeur?
Via...
- een maandelijkse nieuwsbrief
- een huis-aan-huisblad
- een website met daarop informatie
- social media posts
- persoonlijk contact met een energiecoach
- anders, namelijk...
- weet niet / geen antwoord

19. Welke inhoud zou u het liefst tegenkomen bij informatie van de gemeente over de mogelijkheden van duurzame maatregelen voor uw huis en de eventuele ondersteuning daarbij?
- nieuwsartikelen
- duurzame tips
- inspirerende verhalen over duurzame initiatieven
- praktische informatie over subsidies
- veel gestelde vragen en antwoorden
- anders, namelijk...
- weet niet/ geen antwoord

20. De ambitie van de gemeente Amsterdam is om voor het jaar 2030 circa 17 (extra) windmolens bij te plaatsen. Maximaal de helft hiervan zou in het havengebied passen. De windmolens zullen ongeveer 150 meter hoog worden en volgens alle wettelijke normen worden geplaatst (o.a. ten aanzien van geluid en slagschaduw). Met de Amsterdamse ambitie voor meer

windmolens én zonnepanelen op de helft van de geschikte daken wordt in 2030 genoeg duurzame elektriciteit opgewekt voor 80% van de Amsterdamse huishoudens. Bewoners in de buurt van de windmolens krijgen de mogelijkheid om mee te denken over de plannen en om financieel mee te profiteren van de opbrengsten.

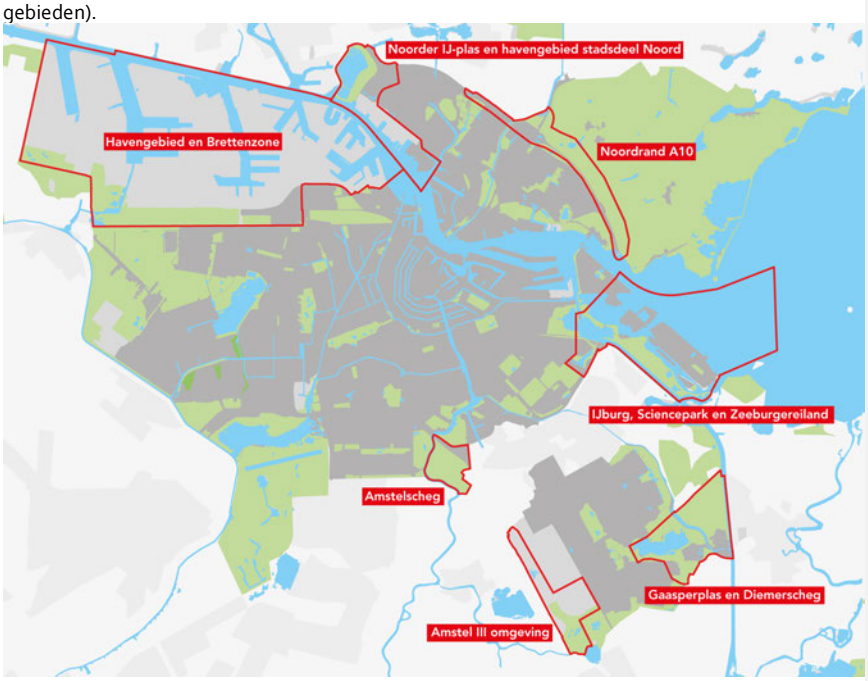
Kunt u aangegeven in hoeverre u het ermee eens bent dat extra windmolens gerealiseerd worden in Amsterdam?

- helemaal mee eens
- mee eens
- neutraal
- mee oneens
- helemaal mee oneens
- weet niet / geen antwoord (ga naar vraag 22)

21. Wilt u dat toelichten? [open vraag]

- weet niet / geen antwoord

22. Hieronder zijn 7 gebieden weergegeven waar wordt gezocht naar geschikte locaties voor de extra windmolens (plus een extra gebied als er onvoldoende mogelijkheden blijken te zijn in de 7 gebieden).

Kunt u per gebied aangegeven in hoeverre u het ermee eens bent dat daar mogelijk extra windmolens gerealiseerd worden in Amsterdam? Per gebied krijgt u de mogelijkheid om uw antwoord toe te lichten.

Per gebied 1 pagina met de juiste foto, bovenstaande vraag en een toelichting.

1 – Havengebied en Brettenzone
2 – Noorder IJ-plas en havengebied stadsdeel Noord
3 – Noordrand A10
4 – IJburg, Sciencepark en Zeeburgereiland
5 – Gaasperplas en Diemerscheg
6 – Amstel III omgeving
7 – Amstelscheg

- helemaal mee eens
- mee eens
- niet mee eens en niet mee oneens
- mee oneens
- helemaal mee oneens
- weet niet, geen antwoord

24. In dit onderzoek zijn we benieuwd of het huishoudinkomen invloed heeft op de uitkomsten. De volgende vraag stellen we dan ook enkel voor dit doeleinde.
In welke klasse valt het netto inkomen van uw huishouden?
Uitkeringen, pensioengelden, alimentatie en dergelijke zijn ook inkomsten. Vakantiegeld, kinderbijslag, zorgtoeslag, huurtoeslag, kinderopvangtoeslag en inkomen van kinderen jonger dan 18 jaar vallen niet onder het netto inkomen.

- netto 750 euro per maand of minder
- netto tussen de 751 en 1.750 euro per maand
- netto tussen de 1.751 en 3.050 euro per maand
- netto tussen de 3.051 en 5.000 euro per maand
- netto meer dan 5.001 per maand
- weet niet / geen antwoord

[diverse overige achtergrondkenmerken zijn aanwezig in het panel van OIS, kunnen achteraf naar wens gekoppeld worden]

25. Bedankt voor uw medewerking aan het onderzoek. Heeft u nog opmerkingen naar aanleiding van het onderzoek? [open vraag]

- geen opmerkingen

Gemeente
Amsterdam

Onderzoek, Informatie en Statistiek

Postbus 658
1000 AR Amsterdam

data.amsterdam.nl

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 10 december 2020 17:24
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: RE: tweede meting klimaatneutraal
Bijlagen: 20144_Rapport_KlimaatneutraalEnergietransitieDraagvlak.pdf

Hoi [redacted]

Hierbij de finale versie van het rapport met de laatste opmerkingen verwerkt en in pdf.

Groet,

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 9 december 2020 10:40
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: tweede meting klimaatneutraal

Hoi [redacted]

Ik heb de aangepaste rapportage gelezen. Dank voor de aanpassingen.

Bijgaand nog een paar laatste details.
De gele opmerkingen mogen idd weggehaald worden.

Lukt het jou om deze week de definitieve versie aan te leveren in PDF? Dan kan ik die vrijdagmiddag delen met diverse collega's.

Ik stuur je zo ook nog een mail over een overleg dat we in januari willen houden over wat we met de uitkomsten gaan doen (wijzigingen in beleid, etc.).

Dank voor alle moeite bij dit project! Heel erg fijn dat we weer nieuwe inzichten hebben.

Met vriendelijke groeten,
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 2 december 2020 11:16
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>

CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: tweede meting klimaatneutraal

Hoi [redacted]

Hierbij de nieuwste versie van het rapport draagvlak onderzoek energietransitie onder bewoners.
Er staan nog een aantal zaken geel gemarkeerd. Dit is meer omdat we naar de opmerkingen die jij eerder had hebben bekeken maar mijn voorstel zou zijn om de gele passages weg te laten.

Als je akkoord bent, dan haal ik dat nog weg en stuur ik je het rapport in pdf toe. Dan hebben we de versiebeheer ook helemaal netjes ☺.

Groet,

[redacted]

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 10 december 2020 12:30
Aan: [redacted] @krachtwerk.nl
Onderwerp: RE: Draagvlakonderzoek planning

Of [redacted] vanuit AGV-beleid?

Van: [redacted] @amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 10 december 2020 12:14
Aan: [redacted] @krachtwerk.nl
CC: [redacted] @amsterdam.nl>
Onderwerp: Re: Draagvlakonderzoek planning

Jazeker: [redacted] van AGV-comm
AGV-beleid moeten we nog bepalen ([redacted] doen?)

Ondernemende groet van [redacted]

Gemeente Amsterdam
Communicatiestrateeg duurzaamheid
Kwartiermaker Team Communicatie Duurzaamheid
M [redacted]

> Op 10 dec. 2020 om 12:02 heeft [redacted] @krachtwerk.nl het volgende geschreven:
>
> **Nog ander punt. Hebben we ook iemand vanuit Aardgasvrij op de lijst staan voor de interactieve sessie?**
>
> ---
>
> **Van:** [redacted] @amsterdam.nl>
> **Verzonden:** donderdag 10 december 2020 11:47
> **Aan:** [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @krachtwerk.nl
> **Onderwerp:** RE: Draagvlakonderzoek planning
>
> Ja goed punt
> Zal ik ook meenemen in procesoverleg 4 jan met V Doorninck
>
> ---
>
> **Van:** [redacted] @amsterdam.nl>
> **Verzonden:** donderdag 10 december 2020 11:12
> **Aan** [redacted] @krachtwerk.nl
> **CC:** [redacted] @amsterdam.nl>
> **Onderwerp:** Re: Draagvlakonderzoek planning
>
> Lijkt mij ook!
> Wel bestuurlijk afstemmen met staven van de wethouders

Op 10 dec. 2020, om 10:55 heeft [redacted]@krachtwerk.nl het volgende geschreven:

Hi beide,

Had nog contact met [redacted] hierover. Zij stelde voor om ook WH Everhardt hierin mee te nemen naast WH Van Doornick. Leek mij goed idee, jullie?

Grt

Van: [redacted]@krachtwerk.nl <[redacted]@krachtwerk.nl>
Verzonden: woensdag 9 december 2020 11:05
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]' [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: Draagvlakonderzoek planning

H [redacted]

Dank voor opzet.

Hieronder in blauw mijn vragen / aanvullingen.

Grt [redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 9 december 2020 10:00
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@krachtwerk.nl
Onderwerp: RE: Draagvlakonderzoek planning

Zie onder een paar aanvullingen. Opzet ziet er m.i. goed uit!

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 8 december 2020 10:33
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; dave@krachtwerk.nl
Onderwerp: Draagvlakonderzoek planning

J[redacted], [redacted],

@J[redacted], Dank voor terugkoppeling vanuit staf-overleg.

Planning (globaal): goeie planning wat mij betreft
Wk50 (deze week): datum sessie, moderator regelen
Wk51: uitnodiging naar deelnemers
Wk1: staf WH (eerste reactie van WH vernemen; toelichting aanpak/proces) → *rapport wordt niet inhoudelijk besproken alleen proces/aanpak, toch?*
Wk1: interactieve sessie (zie verder)* → *hoe zit met vakanties bij gemeente. Veelal nog week 1 of is iedereen er weer in week 1?*

Wk2: presentaties in focusteams, strategieteam, communicatieteam, EZ/DZH (Zakelijke markt) → *ik heb Draagvlakonderzoek op 20 jan geagendeerd in Stuurgroep Verduurzaming Zakelijke markt. Past (net) in de planning, lijkt me.*
Wk3: verwerking reacties, voorstel voor AO
Wk4: AO-bespreking en -besluit (advies aan WH)
Wk5: staf WH
Februari: College/Raad, publiciteit, distributie naar relaties/partners; interne presentaties

*Interactieve sessie (welke afdelingen, namen):
-onderzoek (, , ...) OIS , ,)
-Strategie DZH (...) (link met Klimaatrapportage: welke accentverschuivingen gaan we daarin opnemen?)
-Communicatie (DZH: / , , , , i; EZ:)
-Focusteams (m.n. Zakelijke Markt, Gebouwde Omgeving (oa , , , ,)
- dienst Wonen ( )
-EZ ( )
Doel:
-analyse
-conclusies
-aanbevelingen
-mogelijke uitwerkingen (activiteiten, accenten, voorwaarden (capaciteit, budget), planning

Graag julie aanvulling/invulling

Groet,

Op 8 dec. 2020 om 09:59 heeft @amsterdam.nl> het volgende geschreven:

> Ha en
>
> Hierbij de terugkoppeling van het overleg zojuist met en :
>
> - Eerste resultaten die ik toelichtte vonden ze interessant; geen grote verrassingen, maar nuttig en verklaarbaar
> - Voorstel is om medio **februari** met de onderzoeken naar buiten te gaan (richting raad), incl. een verhaal wat we met uitkomsten gaan doen
> - Verzoek is om tijdens 1e staf van **januari** dit voorstel bij wethouder Van Doorninck te checken. Ik zal dit inplannen via Bestuurlijke zaken R&D
> - Plan is om ook kort de bevindingen van de 2 lopende onderzoeken bij Aardgasvrij mee te nemen; ik zal dat bespreken met
> - Ik stuur de beide conceptrapporten **deze week** alvast naar en ; als zij in de uitkomsten

opvallendheden/gevoeligheden zien, laten ze dat voor de staf van begin januari weten

De interactieve sessie –waar we het vanochtend over hadden- kunnen we inplannen voor begin januari, nadat we de wethouder hebben gesproken.
[redacted] / [redacted]: hadden jullie hiervoor wellicht al een namenlijstje gemaakt? Ik zal er ook over nadenken.

We moeten bovenstaande uiteraard ook gaan afstemmen met EZ.

Laat het graag weten als jullie vragen/ideeën over bovenstaande hebben.

Groeten,
[redacted]

[redacted]
Programma Amsterdam Klimaatneutraal

Gemeente Amsterdam
M [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl
Werkdagen: ma, di, do en vr

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 11 december 2020 21:08
Aan: [redacted]
Onderwerp: Fwd: OIS-draagvlakonderzoeken
Bijlagen: Eindrapportage vragenlijst oktober 2020.pdf; Categorisering beantwoording open vragen FB-onderzoek Q4 2020.docx

Collega's,

Even van de orde: rondom draagvlak onderzoek coördineren [redacted] en [redacted] het overleg met de staf, ter voorbereiding van vervolgstappen richting wethouder; presentatie in Afdelingsteam heeft plaatsgevonden.

Lijkt me geen goede zaak als we ook nog eens apart de lijnen openzetten richting staf/WH mbt deel onderzoeken die Hermes verband houden, zonder inhoudelijke discussie en strategische afstemming vooraf op afdelingsniveau.

Groet, [redacted]

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Datum: 11 december 2020 om 20:53:56 CET
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>
Kopie: [redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: OIS-draagvlakonderzoeken

Dag allemaal,

Min of meer tegelijkertijd met het jaarlijkse OiS draagvlak-onderzoek, heeft het team communicatie van het programmateam Amsterdam Aardgasvrij een gedragsgericht FB-vragenlijstonderzoek uitgevoerd. Aantal respondenten: 4272.
De resultaten (bijgesloten) geven verdieping op het huidige draagvlak onder Amsterdammers, maar meer nog op het handelingsperpectief dat woningeigenaren al dan niet voelen om aardgasvrij te worden.

Vriendelijke groet,
[redacted]

[redacted]

Senior communicatieadviseur en Factor C trainer
Programma Amsterdam Aardgasvrij
Programma Warmte voor de Stad

Gemeente Amsterdam

[redacted]@amsterdam.nl<mailto:[redacted]@amsterdam.nl>

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
www.amsterdam.nl/aardgasvrij<http://www.amsterdam.nl/aardgasvrij>

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 11 december 2020 18:25
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: OIS-draagvlakonderzoeken

Beste [redacted], [redacted] en [redacted],

Bijgaand, zoals afgelopen dinsdag besproken, de rapporten van beide OIS-draagvlakonderzoeken.
Op 4 januari 2021 bespreken we op de staf het voorstel voor het vervolgproces.

Laat het graag weten als jullie al vragen/opmerkingen over de inhoud van de rapporten hebben.

Tot slot: nav vraag van [redacted] over het eventuele afnemende draagvlak voor een aardgasvrij Amsterdam: er kan niet geconcludeerd worden dat het draagvlak hiervoor onder bewoners is afgenomen. Wel is men iets minder positief over aardgasvrij in 2040 dan in 2050. Hierbij meer details:

- Vorig jaar is (in een apart aardgasvrij-onderzoek) de volgende vraag gesteld: “Wat vindt u ervan dat Nederland, dus ook Amsterdam van het aardgas af gaat” (waarbij eerder in vragenlijst was uitgelegd: “De Rijksoverheid heeft besloten dat Nederland in 2050 aardgasvrij moet zijn en zo dus ook Amsterdam en ook úw huis”)

- 63% van de Amsterdammers gaf aan hier positief tegen over te staan (zie ook pag. 27 van rapport: https://openresearch.amsterdam/image/2020/3/4/1_meting_amsterdam_aardgasvrij.pdf)

- Dit jaar is houding tav aardgasvrij opgenomen in het bredere OIS-draagvlakonderzoek onder bewoners. Hierin zijn twee vragen gesteld:

o “De Rijksoverheid heeft besloten dat Nederland, en dus ook Amsterdam, in 2050 aardgasvrij moet zijn. Wat vindt u ervan dat Amsterdam van het aardgas af gaat?”

o “Amsterdam wil in 2040 aardgasvrij zijn. Wat vindt u ervan dat Amsterdam in 2040 van het

aardgas af gaat?"

- De 1e vraag lijkt sterk op de vraagstelling uit het aardgasvrij-onderzoek van vorig jaar

- 60% van de Amsterdammers geeft in 2020 bij deze 1e vraag aan hier positief tegenover te staan. Deze uitkomst ligt in lijn met het resultaat van vorig jaar uit het andere onderzoek (63%). Het verschil tussen 60% en 63% is bij de gehanteerde steekproefomvang van beide onderzoeken niet significant, waardoor niet geconcludeerd kan worden dat het draagvlak is afgenomen

- 54% van de Amsterdammers geeft bij de 2e vraag aan hier positief tegenover te staan (A'dam aardgasvrij in 2040). Dit ligt dus iets lager dan het antwoord op de 1e vraag (a.g.v. toevoeging '2040').

- In het onderzoek in de zakelijke markt/bij instellingen is zichtbaar dat deze doelgroepen iets minder enthousiast over aardgasvrij zijn dan bewoners dat zijn (namelijk: 50%/49% positief over A'dam aardgasvrij in 2040/2050)

Fijn weekend en groeten,

[redacted]

[redacted]
Programma Amsterdam Klimaatneutraal

Gemeente Amsterdam
[redacted]@amsterdam.nl<[redacted]@amsterdam.nl>
[redacted]

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 11 december 2020 14:41
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: RE: presentatie over draagvlakonderzoek

Hoi [redacted], [redacted] en [redacted],
Hierbij een update over de draagvlakonderzoeken. Laat het me weten als je er vragen/opmerkingen over hebt.
Afgelopen dinsdag heb ik met [redacted], [redacted] en [redacted] de 1e resultaten gedeeld uit de 2 OIS-draagvlakonderzoeken (bewoners en bedrijven/instellingen). Ik heb ook aangegeven dat er vanuit aardgasvrij nog 2 onderzoeken lopen.
We hebben in dit overleg het volgende afgesproken:

- Bedoeling is om de onderzoeken in februari openbaar te maken en met de raad te delen, incl. de aanbevelingen (wat gaan we met uitkomsten doen?)
- Op 4 januari 2021 bespreken we dit procesvoorstel in de staf van wethouder Van Doorninck
- We gaan op 7 januari 2021 (uitnodiging volgt volgende week) een interne sessie organiseren met 10-15 inhoudelijke experts (oa heel graag met jullie ☺) over oa de vraag wat we met de uitkomsten kunnen/moeten doen (adviezen/aanbevelingen); [redacted] gaat sessie begeleiden
- Conclusies+aanbevelingen kunnen we vervolgens presenteren bij programma Aardgasvrij, programma Verduurzaming zakelijke markt, MT Duurzaamheid, etc.
- We moeten in dit traject ook wethouder Everhardt meenemen, aangezien er ook resultaten uit het onderzoek voor de zakelijke markt/instellingen beschikbaar zijn

@[redacted]&[redacted]: willen jullie de bevindingen uit de 2 aardgasvrij-onderzoeken (Facebook en Motivaction) laten meelopen in de bovenstaande planning of liever niet?
Vanmiddag stuur ik –op hun verzoek- alvast de OIS-rapporten naar [redacted], [redacted] en [redacted] toe, zodat ze op 4 januari uitgebreid op de hoogte zijn van de uitkomsten.
[redacted] had dinsdag de specifieke vraag of draagvlak tav aardgasvrij omlaag is gegaan. Daar zal ik alvast even naar kijken.
Met vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 1 december 2020 22:56
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: presentatie over draagvlakonderzoek

Nice!
Verzonden vanaf mijn Galaxy
-------- Oorspronkelijk bericht --------
Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Datum: 01-12-2020 18:46 (GMT+01:00)
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>
Cc: [redacted]@amsterdam.nl>, [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: presentatie over draagvlakonderzoek

Ha [redacted] en [redacted],
Hartelijk dank voor jullie uitgebreide reactie.
Ik heb diverse punten aangepast in de bijgaande nieuwe versie van de presentatie. Daarin zitten ook de resultaten van het onderzoek onder bedrijven/instellingen opgenomen.
Hoe en naar wie we de resultaten verder gaan communicatie wil ik graag eerst donderdag bespreken. Ik heb daar nu geen uitgesproken mening over. Hoe we eventuele vervolgacties verzamelen is ook punt dat ik donderdag wil bespreken.
Daarna kom ik graag eens bij team AGV en in het afdelingsoverleg langs om resultaten toe te lichten.
Wordt vervolgd.

Fijne avond en groeten,
[redacted]

Van: [redacted] [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 1 december 2020 15:21
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted] [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: presentatie over draagvlakonderzoek

Ha [redacted],
Wat fijn om terug te lezen dat je ook de andere onderzoeken mee hebt genomen in je presentatie. Top en dank!
Bas schrijft hieronder wat hij adviseert om te doen. Daar kan ik nog op aanvullen:

- Voor wie (in-en extern) is dit volgens jou allemaal ECHT interessant/relevant en hoe graag willen die mensen het echt lezen? Bedien je die juist goed met een krantenartikel nav persbericht? (Wat is er nu nieuw tov vorig jaar? Kan [redacted] ermee uit de voeten? Wil de wethouder dit?)
- Of ben je meer gericht op interne awareness en bij welke directies allemaal? Alleen R en D of ook aanpalende directies?
- Heb je een beetje communicatie-ondersteuning hierbij?

Ik stel deze vragen omdat ze richting geven aan je communicatie-aanpak/uitrol.
Vanuit AGV (en om jou te helpen de interne kennis over je onderzoek te vergroten) zou ik twee dingen willen vragen: is het mogelijk dat ik de def. presentatie deel met ons team? Zou jou dat helpen? Of is het beter om bv [redacted] en [redacted] ook uit te nodigen in jouw kernteamoverleg? Het geeft i.i.g. richting aan hoe [redacted] / [redacted] en ik onze onderzoeken binnen agv presenteren. Zover zijn we nog net niet ☺
Hoe dan ook: veel succes!
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 1 december 2020 14:43
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Re: presentatie over draagvlakonderzoek

[redacted],
Met belangstelling het conceptrapport gelezen en ook gekeken naar de opzet van je presentatie. Een paar opmerkingen:
-(dia 5): ik zou hier uitgebreider de uitkomsten en cijfers uit het rapport presenteren
-(dia 5) 6% vindt de communicatie goed?? Heb je ook de andere getallen?
-(dia 6) Windenergie: wat wordt er al gebruikt door [redacted]?
-(dia 6 doen vanuit communicatie):
+persbericht + factsheet (cijfers + duiding)
+conclusies en aanbevelingen en vervolgacties formuleren (na actieve consultatie van alle comm-profs)
+idem door beleidsafdelingen (focusteams en strategie)
+bespreking in Afdelingsteam
-vervolgens zsm naar wethouder
-presentatie in Afdelingsbijeenkomst
+interne communicatie: presentaties met rapport en vastgestelde communicatiestrategie (frame) naar R&D en andere directies
+externe communicatie: idem naar belangrijke stakeholders
Kun je hier iets mee?

Met ondernemende groet van [redacted]
Gemeente Amsterdam
Sr. Communicatiestrateeg a.i. duurzaamheid
Trekker Team Communicatie Duurzaamheid
[redacted]

> Op 30 nov. 2020, om 18:00 heeft [redacted]@amsterdam.nl> het volgende geschreven:

Beste [redacted], [redacted], [redacted] en [redacted],
A.s. donderdag geef ik een presentatie over de uitkomsten van het draagvlakonderzoek van OIS in het kernteam van AKN.
Zie bijgaand een 1e opzet van de presentatie en voor de compleetheid nogmaals het conceptrapport van OIS.
Voor sheet 6 in de presentatie ben ik benieuwd of jullie al een idee hebben wat we op gebied van communicatie/participatie willen doen met de uitkomsten?
Als jullie daar ideeën bij hebben hoor ik het graag ☺
Met vriendelijke groeten en fijne avond,

[redacted]
Programma Amsterdam Klimaatneutraal

Gemeente Amsterdam
[redacted]@amsterdam.nl
[redacted]

<20144_Rapport_KlimaatneutraalEnergietransitieDraagvlak okt 2020_JG.docx><Resultaten draagvlakonderzoeken OIS_v1.pptx>

.socialmediamen

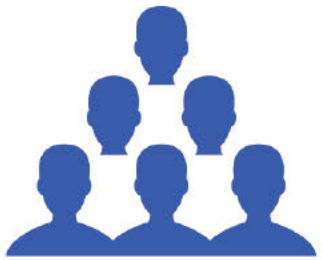
RAPPORTAGE VRAGENLIJST AMSTERDAM AARDGASVRIJ.

RAPPORTAGE VRAGENLIJST AARDGASVRIJ.

- Algehele statistieken
- Statistieken per stadsdeel
- Statistieken vragenlijst
- Learnings

ALGEHELE STATISTIEKEN.

ALGEHELE STATISTIEKEN.

223.621
Unieke personen

738.509
Weergaven

13.294
Klikken

4.272
Respondenten

.socialmediamen

ADVERTENTIE STATISTIEKEN ALGEHEEL.

STATISTIEKEN
LEEFTIJD.

Campagnenaam	Bereik	Frequentie	Weergaven	Klikken op links	CPC (kosten per klik op link)	C (doorklikra voor klikk
Aardgasvrij | Enquete | 2011	223.621	3,30	738.509	13.294	€ 0,26	1,80%
18–24	20.736	2,36	48.963	453	€ 0,39	0,93%
25–34	54.849	2,82	154.509	1.930	€ 0,32	1,25%
35–44	51.457	3,17	162.902	2.867	€ 0,25	1,76%
45–54	43.521	3,36	146.056	2.976	€ 0,24	2,04%
55–64	30.145	4,03	121.440	2.482	€ 0,26	2,04%
65+	22.912	4,57	104.639	2.586	€ 0,25	2,47%

STATISTIEKEN
GESLACHT.

Campagnenaam	Bereik	Frequentie	Weergaven	Klikken op links	CPC (kosten per klik op link)	C (doorklikra voor klikk
Aardgasvrij | Enquete | 2011	223.621	3,30	738.509	13.294	€ 0,26	1,80%
Vrouw	118.979	3,32	394.559	7.332	€ 0,26	1,86%
Man	102.338	3,29	337.123	5.840	€ 0,26	1,73%
Niet-gecategoriseerd	2.304	2,96	6.827	122	€ 0,26	1,79%

STATISTIEKEN
APPARAAT.

Campagnenaam	Bereik	Frequentie	Weergaven	Klikken op links	CPC (kosten per klik op	((doorklikr voor klik
Aardgasvrij | Enquete | 2011	223.621	3,30	738.509	13.294	€ 0,26	1,80%
Apparaat: Android-smartphone	90.882	3,53	320.567	5.569	€ 0,26	1,74%
Apparaat: Android-tablet	5.184	3,45	17.909	409	€ 0,25	2,28%
Apparaat: Desktop	24.129	2,24	54.092	1.074	€ 0,28	1,99%
Apparaat: iPad	12.416	2,96	36.779	1.019	€ 0,23	2,77%
Apparaat: iPhone	108.930	2,83	308.314	5.212	€ 0,27	1,69%
Apparaat: iPod	–	–	16	–	–	–
Apparaat: Overige	256	3,25	832	11	€ 0,29	1,32%

.socialmediamen

ADVERTENTIE STATISTIEKEN STADSDELEN.

STADSDEEL NOORD.

Beste advertentie
Doorklikpercentage 2,78%

Resultaten

Bereik	27.712 personen
Weergaven	98.661
Frequentie	3,56
Klikken	2.119
Doorklikpercentage	2,15%
Kosten per klik	€ 0,24

STADSDEEL ZUID.

Resultaten

Bereik	30.568 personen
Weergaven	99.230
Frequentie	3,25
Klikken	1.575
Doorklikpercentage	1,59%
Kosten per klik	€ 0,32

Beste advertentie
Doorklikpercentage 2,17%

STADSDEEL WEST.

Resultaten

Bereik	32.529 personen
Weergaven	105.074
Frequentie	3,23
Klikken	1.768
Doorklikpercentage	1,68%
Kosten per klik	€ 0,28

Beste advertentie
Doorklikpercentage 2,62%

STADSDEEL OOST.

Resultaten

Bereik	30.633 personen
Weergaven	99.952
Frequentie	3,26
Klikken	1.661
Doorklikpercentage	1,66%
Kosten per klik	€ 0,30

Beste advertentie
Doorklikpercentage 2,30%

STADSDEEL CENTRUM.

Resultaten

Bereik	32.889 personen
Weergaven	101.948
Frequentie	3,10
Klikken	1.468
Doorklikpercentage	1,44%
Kosten per klik	€ 0,34

Beste advertentie
Doorklikpercentage 1,79%

STADSDEEL ZUIDOOST.

Resultaten

Bereik	42.482 personen
Weergaven	120.873
Frequentie	2,85
Klikken	1.998
Doorklikpercentage	1,65%
Kosten per klik	€ 0,25

Beste advertentie
Doorklikpercentage 2,39%

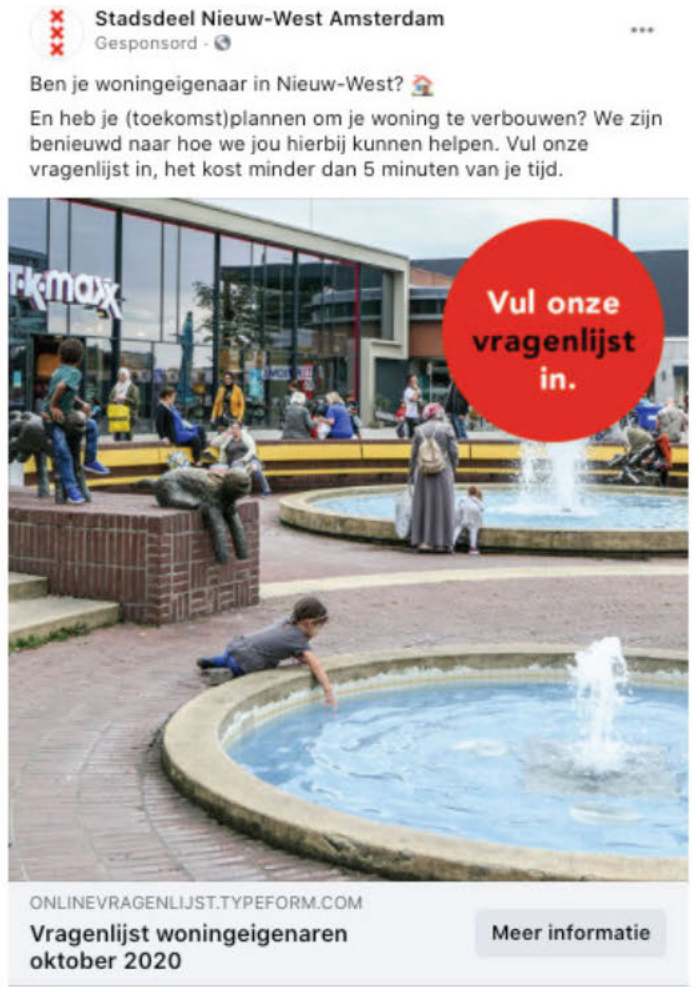

STADSDEEL NIEUW-WEST.

Resultaten

Bereik	34.937 personen
Weergaven	112.771
Frequentie	3,23
Klikken	2.705
Doorklikpercentage	2,40%
Kosten per klik	€ 0,18

Beste advertentie
Doorklikpercentage 3,01%

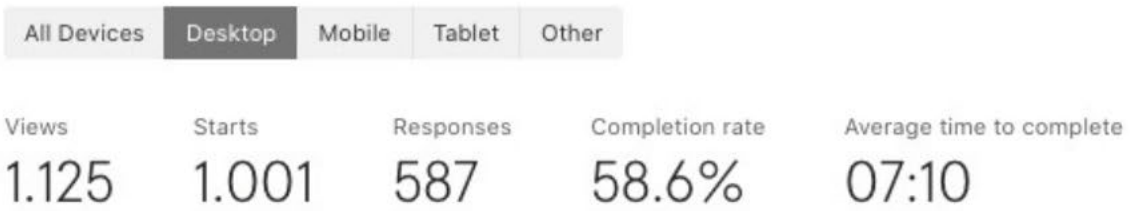

VRAGENLIJST.

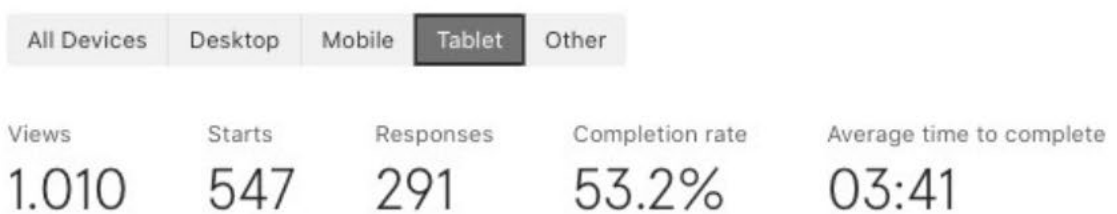
SAMENVATTING VRAGENLIJST.

PER APPARAAT VRAGENLIJST.

DROP-OFF VRAGENLIJST.

Questions	Drop-off
Bedankt dat je mee wilt doen met ons onderzoek naar jouw (duurzame) verbouwplann...	-917 (8%)
1 In welk stadsdeel woon je?	-32 (1%)
* 2 Ik ben...	-71 (1%)
* 3 Wat is het bouwjaar van je huis?	-78 (1%)
* 4 Hoe lang woon je al in je huis?	-7 (0%)
* 5 Ben je van plan om binnenkort iets te gaan verbouwen in je huis?	-37 (1%)
* 6 Als ik nadenk over toekomstige verbouwingen, dan denk ik aan:	-30 (1%)
7 Heb je iets nodig van de gemeente voor het duurzaam verbouwen van je huis? Omschr...	-96 (2%)
8 Wat is voor jou een reden om iets te verbouwen in je huis?	-50 (1%)
9 Vind je je energierekening betaalbaar?	-11 (0%)
10 Uit eerder onderzoek blijkt dat mensen zeggen dat ze behoefte hebben aan 1) goede i...	-43 (1%)
11 Wat zou jij precies bedoelen met goede ondersteuning?	-37 (1%)
12 Ik vind het fijn om met mijn (toekomstige) duurzame verbouwing een steentje bij te dra...	-27 (1%)

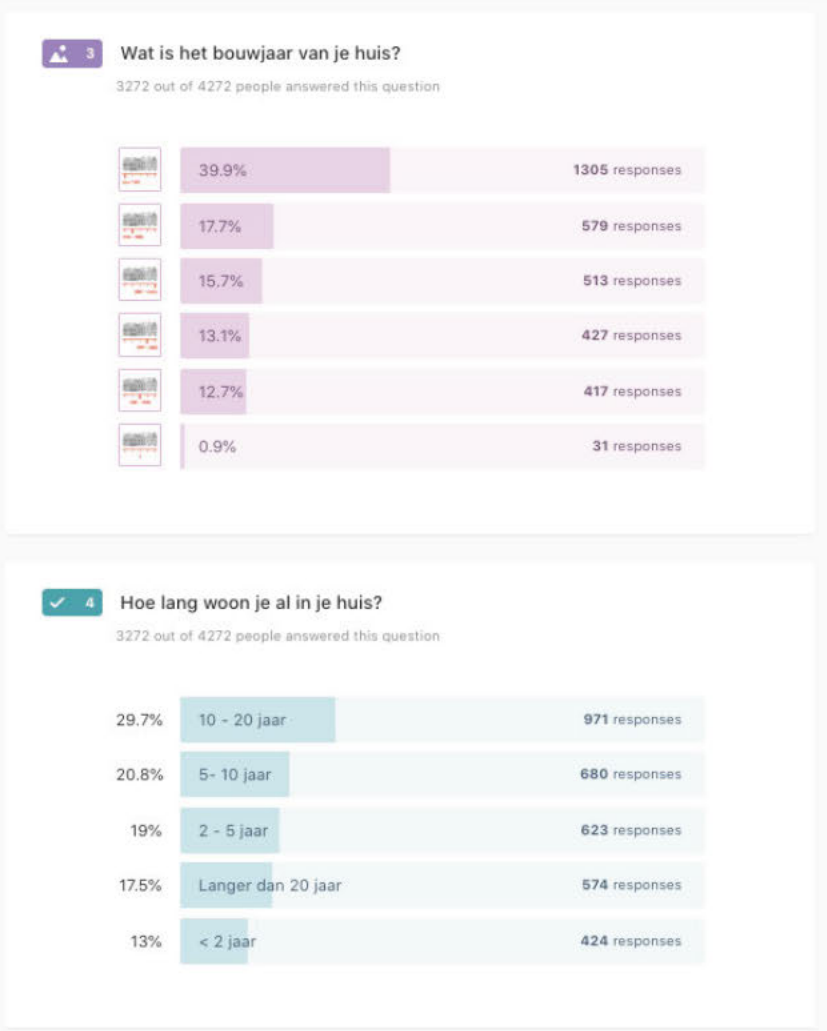
VRAAG 1 & 2.

*vraag 1 is later toegevoegd.

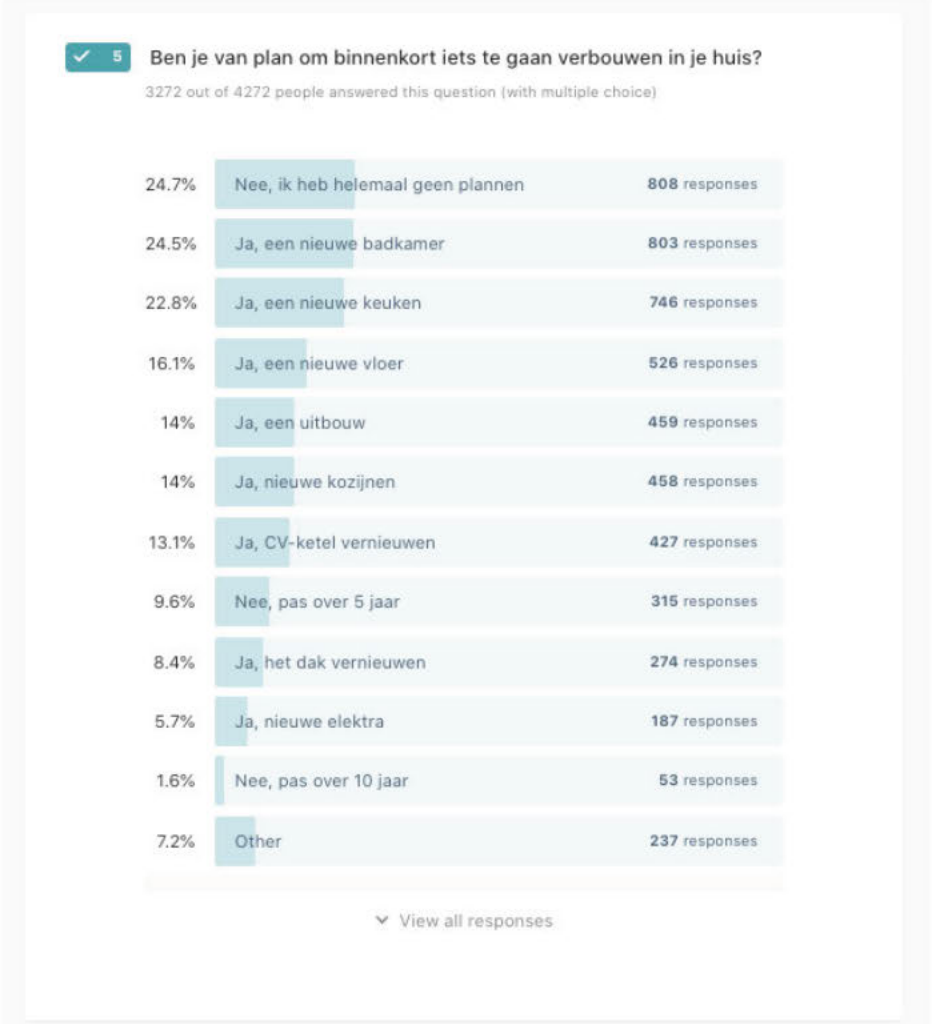

VRAAG 3 & 4.

3
Wat is het bouwjaar van je huis?
3272 out of 4272 people answered this question
39.9% 1305 responses
17.7% 579 responses
15.7% 513 responses
13.1% 427 responses
12.7% 417 responses
0.9% 31 responses
4
Hoe lang woon je al in je huis?
3272 out of 4272 people answered this question
29.7% 10 - 20 jaar 971 responses
20.8% 5- 10 jaar 680 responses
19% 2 - 5 jaar 623 responses
17.5% Langer dan 20 jaar 574 responses
13% < 2 jaar 424 responses

VRAAG 5.

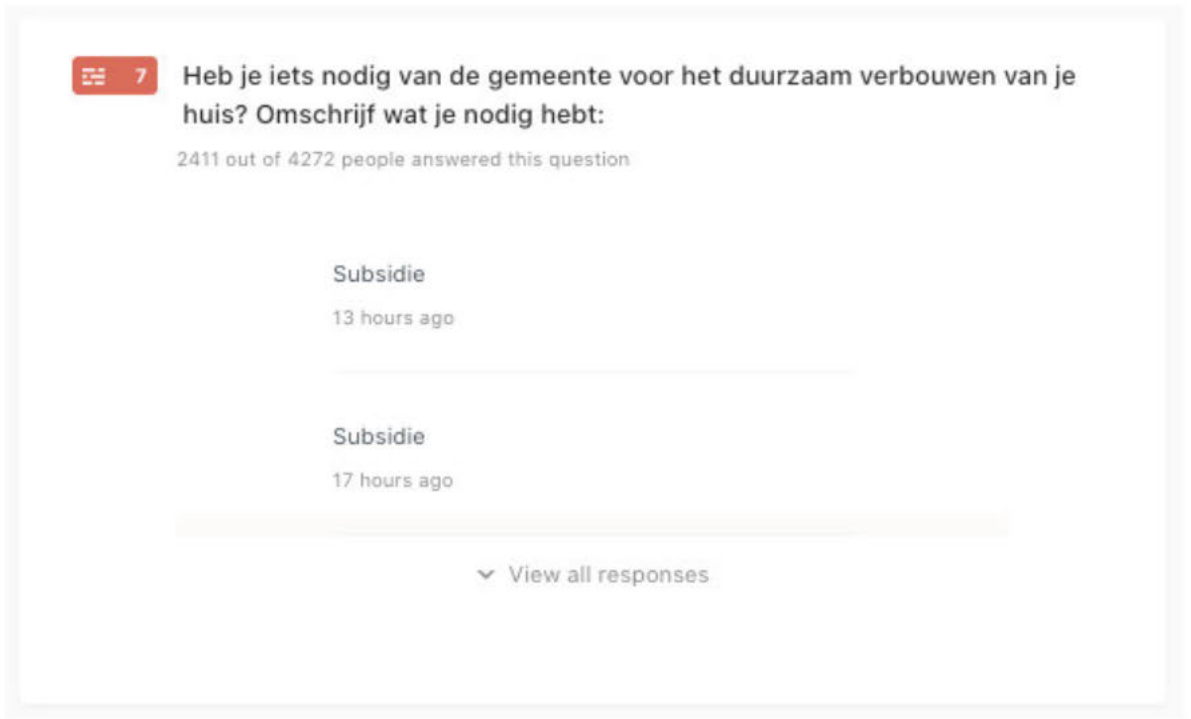

5
Ben je van plan om binnenkort iets te gaan verbouwen in je huis?
3272 out of 4272 people answered this question (with multiple choice)
24.7% Nee, ik heb helemaal geen plannen 808 responses
24.5% Ja, een nieuwe badkamer 803 responses
22.8% Ja, een nieuwe keuken 746 responses
16.1% Ja, een nieuwe vloer 526 responses
14% Ja, een uitbouw 459 responses
14% Ja, nieuwe kozijnen 458 responses
13.1% Ja, CV-ketel vernieuwen 427 responses
9.6% Nee, pas over 5 jaar 315 responses
8.4% Ja, het dak vernieuwen 274 responses
5.7% Ja, nieuwe elektra 187 responses
1.6% Nee, pas over 10 jaar 53 responses
7.2% Other 237 responses
View all responses

VRAAG 6.

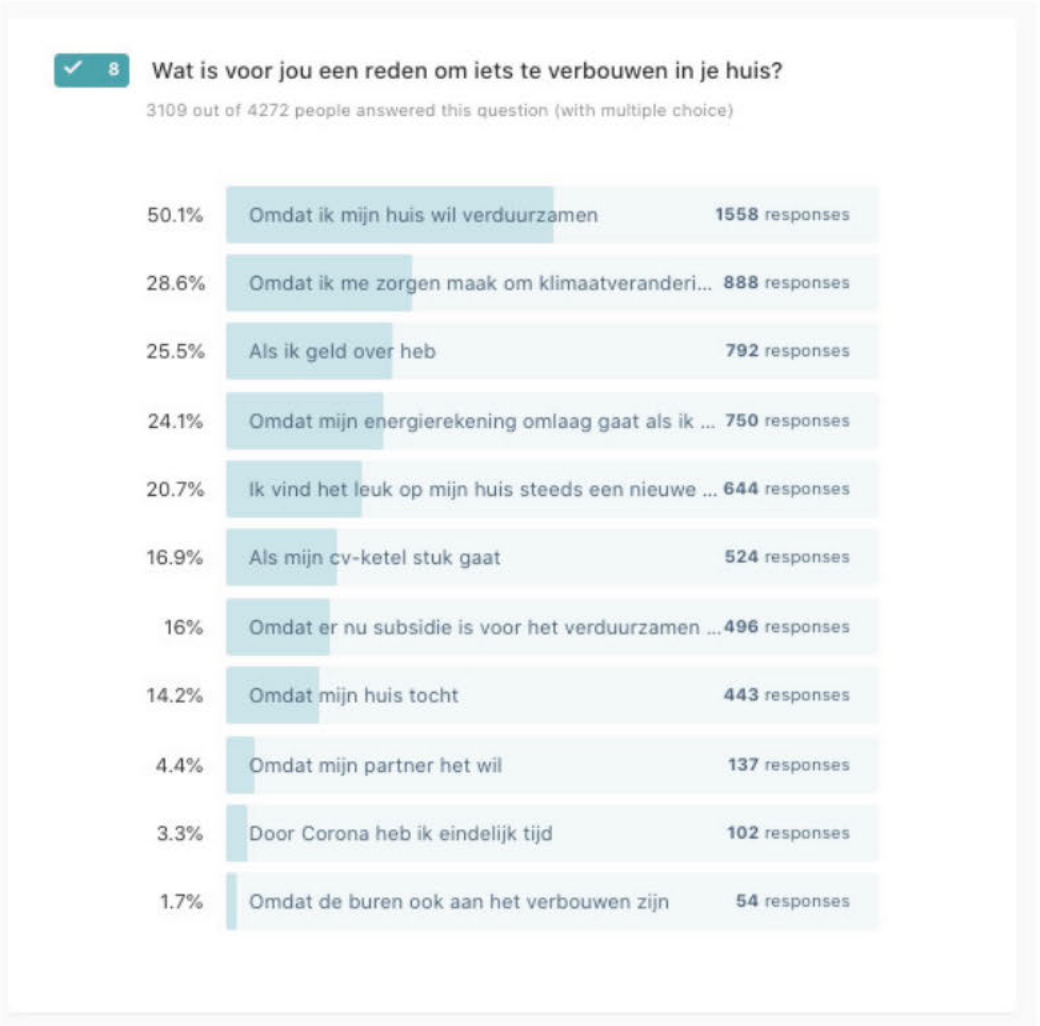

6
Als ik nadenk over toekomstige verbouwingen, dan denk ik aan:
3272 out of 4272 people answered this question (with multiple choice)
30.4% Zonnepanelen 994 responses
27.8% Koken op inductie 908 responses
27.8% Vloerisolatie, muurisolatie of dakisolatie 908 responses
25.8% (Drie)dubbel glas 845 responses
24.4% Volledig van gas af 800 responses
20.4% Hier denk ik niet aan 668 responses
19.2% Energiebesparende hoogrendements cv-ketel 629 responses
9.4% Warmtepomp 308 responses
7.6% Zonneboiler voor warm water 249 responses
3.8% Other 125 responses
View all responses

VRAAG 7.

*open vraag, zie alle antwoorden in Excel sheet.

VRAAG 8.

8
Wat is voor jou een reden om iets te verbouwen in je huis?
3109 out of 4272 people answered this question (with multiple choice)
50.1% Omdat ik mijn huis wil verduurzamen 1558 responses
28.6% Omdat ik me zorgen maak om klimaatveranderi... 888 responses
25.5% Als ik geld over heb 792 responses
24.1% Omdat mijn energierekening omlaag gaat als ik ... 750 responses
20.7% Ik vind het leuk op mijn huis steeds een nieuwe ... 644 responses
16.9% Als mijn cv-ketel stuk gaat 524 responses
16% Omdat er nu subsidie is voor het verduurzamen ... 496 responses
14.2% Omdat mijn huis tocht 443 responses
4.4% Omdat mijn partner het wil 137 responses
3.3% Door Corona heb ik eindelijk tijd 102 responses
1.7% Omdat de buren ook aan het verbouwen zijn 54 responses

VRAAG 9.

9
Vind je je energierekening betaalbaar?
3246 out of 4272 people answered this question
35.8% Ja, prima betaalbaar 1163 responses
31% Ja, maar wel veel geld iedere maand 1006 responses
15% Ja, ik heb hem zelf omlaag gebracht door mijn ... 486 responses
12.5% Nee, ik vind energiekosten sowieso veel te hoog 406 responses
3.2% Nee, ik vind het wel veel geld, maar ik heb geen ... 103 responses
1.7% Ik weet niet wat mijn maandelijkse energierekenin... 55 responses
0.8% Nee, ik heb het geld eigenlijk niet 27 responses

VRAAG 10.

*open vraag, zie alle antwoorden in Excel sheet.

VRAAG 11 & 12.

11 Wat zou jij precies bedoelen met goede ondersteuning?

3079 out of 4272 people answered this question (with multiple choice)

52.8%	Dat ik hulp bij het aanvragen van subsidie kan ...	1626 responses
36.4%	Energie adviseur die ik gratis kan bellen	1121 responses
36.3%	Een direct telefoonnummer dat ik kan bellen me...	1118 responses
21.6%	Energie informatiecentrum in Amsterdam	665 responses
19.9%	Energieloket in de buurt	613 responses
15.8%	Dat de gemeente bij mij aanbelt om te informere...	487 responses
13.5%	In contact komen met een groep buurtbewoners...	416 responses
7.7%	Other	238 responses

View all responses

12 Ik vind het fijn om met mijn (toekomstige) duurzame verbouwing een steentje bij te dragen aan het tegengaan van klimaatverandering.

3230 out of 4272 people answered this question

JA	89.3%	2883 responses
NEE	10.7%	347 responses

LEARNINGS.

LEARNINGS 1/4.

- Totaal hebben we € 3.500 uitgegeven aan mediabudget, dit betekent dat de gemiddelde kosten per respondent € 0,82 waren in dit onderzoek.
- Hoe hoger de leeftijd, hoe hoger het doorklikpercentage en hoe lager de kosten per klik.
- Het doorklikpercentage ligt bij vrouwen iets hoger dan bij mannen, dit verschil is minimaal.
- De advertenties zijn verreweg het vaakst weergegeven op een mobiel apparaat. Dit komt doordat de tijd die mensen spenderen op sociale media op hun telefoon een stuk langer is dan op desktop.

LEARNINGS 2/4.

- In stadsdelen Nieuw-West en Noord lag het doorklikpercentage significant hoger dan andere stadsdelen. Ook waren de kosten per klik hier lager.
- Na 1 week werd het doorklikpercentage lager en de kosten per klik hoger. Je zag een dalende lijn in ingevulde vragenlijsten. Na het inzetten van nieuwe beelden en teksten werd er weer een nieuwe boost gegeven.
- De korte tekstvariant die op 9 oktober is ingezet heeft het over het algemeen het beste gedaan (zie vergelijking volgende pagina).

LEARNINGS 3/4.

Advertentie 1 en 2 zijn hetzelfde, behalve “en denk je na over aardgasvrij wonen”. Deze slide is om aan te geven hoe een klein verschil een grote invloed heeft op de resultaten.

Advertentie 1
Doorklikratio: 2,62%
Kosten per klik: € 0,19

Advertentie 2
Doorklikratio: 0,76%
Kosten per klik: € 0,65

Advertentie 1

Advertentie 2

LEARNINGS 4/4.

- Met 54,1% lag de *completion rate* in dit onderzoek een stuk lager dan in vorig onderzoek (72%). Dit onderzoek had 12 vragen waarvan 2 open, vorig onderzoek had 7 meerkeuze vragen.
- Op desktop was de *time to complete* met ruim 7 minuten significant hoger dan mobiel en tablet. Ook de *completion rate* was op desktop hoger.
- De *drop-off* was, zoals verwacht en overwogen, het hoogst bij de open vragen.

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 14 december 2020 9:00
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: RE: OIS-draagvlakonderzoeken
Bijlagen: 20144_Rapport_KlimaatneutraalEnergietransitieDraagvlak.pdf; 20280_Draagvlakmeting energietransitie_DEF2.pdf; Eindrapportage vragenlijst oktober 2020.pdf; Categorisering beantwoording open vragen FB-onderzoek Q4 2020.docx

Goeiemorgen [redacted],

Zeker, zie bijgaand beide OIS-onderzoeken en het aanvullende onderzoek vanuit aardgasvrij (in 2 documenten).

Met vriendelijke groet,
[redacted]

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 14 december 2020 8:53
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Re: OIS-draagvlakonderzoeken

Hi [redacted],

Kan je mij de rapporten ook toesturen?

Dank alvast!
Groet,
[redacted]

Op 14-12-2020 08:48 heeft [redacted]@amsterdam.nl> geschreven:

Ha [redacted],
Dank en mooie cijfers idd, behalve qua biomassa. Dat wordt vast het nieuws als we hiermee naar buiten komen, maar dat is geen reden om het niet te doen. Wij kunnen vooral framen dat de steun voor de omslag naar schone energie in het algemeen en ook het aardgasvrij maken van de stad op (vrijwel) onverminderd veel steun mogen rekenen.

[redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 12 dec. 2020 om 13:42 heeft [redacted]@amsterdam.nl> het volgende geschreven:
>
> Beste [redacted], [redacted] en [redacted],
>
> Bijgaand, zoals afgelopen dinsdag besproken, de rapporten van beide OIS-draagvlakonderzoeken.
> Op 4 januari 2021 bespreken we op de staf het voorstel voor het vervolgproces.
>
> Laat het graag weten als jullie al vragen/opmerkingen over de inhoud van de rapporten hebben.

>
> Tot slot: nav vraag van [redacted] over het eventuele afnemende draagvlak voor een aardgasvrij Amsterdam: er kan niet geconcludeerd worden dat het draagvlak hiervoor onder bewoners is afgenomen. Wel is men iets minder positief over aardgasvrij in 2040 dan in 2050. Hierbij meer details:
>
> - Vorig jaar is (in een apart aardgasvrij-onderzoek) de volgende vraag gesteld: "Wat vindt u ervan dat Nederland, dus ook Amsterdam van het aardgas af gaat" (waarbij eerder in vragenlijst was uitgelegd: "De Rijksoverheid heeft besloten dat Nederland in 2050 aardgasvrij moet zijn en zo dus ook Amsterdam en ook úw huis")
>
> - 63% van de Amsterdammers gaf aan hier positief tegen over te staan (zie ook pag. 27 van rapport: https://openresearch.amsterdam/image/2020/3/4/1_meting_amsterdam_aardgasvrij.pdf)
>
> - Dit jaar is houding tav aardgasvrij opgenomen in het bredere OIS-draagvlakonderzoek onder bewoners. Hierin zijn twee vragen gesteld:
>
> o "De Rijksoverheid heeft besloten dat Nederland, en dus ook Amsterdam, in 2050 aardgasvrij moet zijn. Wat vindt u ervan dat Amsterdam van het aardgas af gaat?"
>
> o "Amsterdam wil in 2040 aardgasvrij zijn. Wat vindt u ervan dat Amsterdam in 2040 van het aardgas af gaat?"
>
> - De 1e vraag lijkt sterk op de vraagstelling uit het aardgasvrij-onderzoek van vorig jaar
>
> - 60% van de Amsterdammers geeft in 2020 bij deze 1e vraag aan hier positief tegenover te staan. Deze uitkomst ligt in lijn met het resultaat van vorig jaar uit het andere onderzoek (63%). Het verschil tussen 60% en 63% is bij de gehanteerde steekproefomvang van beide onderzoeken niet significant, waardoor niet geconcludeerd kan worden dat het draagvlak is afgenomen
>
> - 54% van de Amsterdammers geeft bij de 2e vraag aan hier positief tegenover te staan (A'dam aardgasvrij in 2040). Dit ligt dus iets lager dan het antwoord op de 1e vraag (a.g.v. toevoeging '2040').
>
> - In het onderzoek in de zakelijke markt/bij instellingen is zichtbaar dat deze doelgroepen iets minder enthousiast over aardgasvrij zijn dan bewoners dat zijn (namelijk: 50%/49% positief over A'dam aardgasvrij in 2040/2050)
>
> Fijn weekend en groeten,
>
> [redacted]
>
>
>
> [redacted]
> Programma Amsterdam Klimaatneutraal
>
> Gemeente Amsterdam
> [redacted]
> [redacted]@amsterdam.nl<mailto[redacted]@amsterdam.nl>
> [redacted]
>

Gemeente
Amsterdam

Draagvlakonderzoeken energietransitie OIS

Eerste resultaten en vervolgstappen

4-1-2021

Vorig jaar...

Driekwart van de Amsterdammers wil graag overstappen op duurzame energie, maar vreest tegelijkertijd dat zij dit moeilijk kunnen betalen. Dat blijkt uit onderzoek van het bureau Onderzoek Informatie en Statistiek (OIS) naar het draagvlak voor de door het college beoogde energietransitie.

Dit jaar…

- Herhaling OIS-draagvlakonderzoek energietransitie **bewoners**
  - tbv monitoring
  - inzicht enkele actuele onderwerpen (wind, corona-effect, communicatie)
- Aanvullend OIS-onderzoek bij **bedrijven/instellingen**
- Vanuit programma Aardgasvrij aanvullend onderzoek onder eigenaar-bewoners via Facebook

- **Overstap naar duurzame energie een** goede zaak?

  Verschil met vorig jaar (bewoners): kleiner deel ziet biomassa als duurzame bron van energie

>75%

Organisaties en bewoners

- **Aardgasvrij**: draagvlak voor "aardgasvrij Nederland in 2050 en Amsterdam in 2040" is lager dan draagvlak voor duurzame energie in het algemeen

50-60%

Organisaties en bewoners

- **Duurzame maatregelen** genomen?

  Veelal 'laaghangend fruit': spaar-/ledlampen en (drie)dubbelglas

~90%
Organisaties en bewoners

- **Plannen voor komende 12 maanden?**

  Organisaties**:** eerste stap lijkt cruciaal, eenmaal gestart, smaakt het naar meer?

~50% *Organisaties*
~25% *Bewoners*

- **Impact van Corona? (stoppen maatregelen)**
  Meer impact bij organisaties, vooral in horeca en detailhandel

~33% *Organisaties*
~13% *Bewoners*

- **Barrières:** circa helft ervaart obstakels

Wil wel, maar kan of mag niet:
- gebrek aan financiële middelen (of onvoldoende rendement)
- verhuurder werkt niet mee
- monumentaal pand: mag niet

- **Hulp van gemeente?** Vooral bij financiering en informatieverstrekking

  Daarnaast wil ongeveer een kwart persoonlijk (onafhankelijk) advies

- **Communicatiekanaal?** Website en nieuwsbrief/email als belangrijkste

- **Waardering communicatie (bewoners):** minderheid (6%) vindt communicatie vanuit gemeente goed

Facebook onderzoek

"Een makkelijk te vinden, overzichtelijke pagina die visueel ook aantrekkelijk is, maar ook een duidelijke tabbladen structuur, navigatie balk en weinig ruis waar de informatie in een visueel aantrekkelijke manier is gepubliceerd, waar je weinig hoeft te scrollen en de kernwoorden helder zijn."

Vervolgstappen (voorstel)

- Deel van resultaten opnemen in Klimaatrapportage
- Sessie begin januari over conclusies en aanbevelingen voor vervolgacties (communicatie/beleid)
- 18 januari: nadere toelichting over ondernemersonderzoek aan Everhardt en Van Doorninck
- Februari: communicatie richting college en raad; persbericht

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 22 december 2020 9:16
Aan: Bestuurszaken R&D
CC: [redacted]

Onderwerp: RE: vraag over staf 4 jan
Bijlagen: Presentatie staf 4 januari 2021 draagvlakonderzoeken_v1.pptx

Ha [redacted]

Bijgaand mijn presentatie voor de staf van 4 januari over de 'draagvlakonderzoeken energietransitie'.

Met vriendelijke groet en alvast fijne feestdagen!
[redacted]

Van: Bestuurszaken R&D <Bestuurszaken.RD@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 9 december 2020 10:32
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: vraag over staf 4 jan

Hoi [redacted]

Staat op de planning voor 4 januari. Hoe lang denk je nodig te hebben? 10/15 minuten?

Inderdaad is de staf zonder stukken. Je kan vooraf de presentatie delen door die bij mij aan te leveren, uiterlijk 30 december 9.00u.
Je mag ook ter plekke de presentatie geven dmv scherm delen.

De staf is van 13.30 tot 15.00u.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
06-[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 9 december 2020 9:21
Aan: Bestuurszaken R&D <Bestuurszaken.RD@amsterdam.nl>
CC: [redacted]amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: vraag over staf 4 jan

Dag [redacted]

Gister hadden we een overleg met [redacted].
Ik heb de resultaten van 2 draagvlakonderzoeken over de energietransitie toegelicht.
We hebben een aanpak bedacht hoe en wanneer we de resultaten gaan communiceren.
Het verzoek dat ik mee kreeg was om dit in de 1e staf in januari aan de wethouder toe te lichten.

Is het mogelijk om dit punt op de agenda te zetten?
Ik begreep dat er geen stukken worden aangeleverd. Is het mogelijk om tijdens de staf een korte presentatie te tonen?
En tot slot: weet jij al hoe laat de staf is?

Met vriendelijke groet,
[redacted]

[redacted]
Programma Amsterdam Klimaatneutraal

Gemeente Amsterdam

M 06 [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl

Werkdagen: ma, di, do en vr

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 22 december 2020 9:16
Aan: Bestuurszaken R&D
CC: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted] @krachtwerk.nl'; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: RE: vraag over staf 4 jan
Bijlagen: Presentatie staf 4 januari 2021 draagvlakonderzoeken_v1.pptx

Ha [redacted],

Bijgaand mijn presentatie voor de staf van 4 januari over de 'draagvlakonderzoeken energietransitie'.

Met vriendelijke groet en alvast fijne feestdagen!
[redacted]

Van: Bestuurszaken R&D <Bestuurszaken.RD@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 9 december 2020 10:32
Aan: [redacted] @amsterdam.nl>
CC: [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: vraag over staf 4 jan

Hoi [redacted]

Staat op de planning voor 4 januari. Hoe lang denk je nodig te hebben? 10/15 minuten?

Inderdaad is de staf zonder stukken. Je kan vooraf de presentatie delen door die bij mij aan te leveren, uiterlijk 30 december 9.00u.
Je mag ook ter plekke de presentatie geven dmv scherm delen.

De staf is van 13.30 tot 15.00u.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Van: [redacted] @amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 9 december 2020 9:21
Aan: Bestuurszaken R&D <Bestuurszaken.RD@amsterdam.nl>
CC: [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>
Onderwerp: vraag over staf 4 jan

Dag [redacted]

Gister hadden we een overleg met [redacted], [redacted] en [redacted]
Ik heb de resultaten van 2 draagvlakonderzoeken over de energietransitie toegelicht.
We hebben een aanpak bedacht hoe en wanneer we de resultaten gaan communiceren.
Het verzoek dat ik mee kreeg was om dit in de 1e staf in januari aan de wethouder toe te lichten.

Is het mogelijk om dit punt op de agenda te zetten?
Ik begreep dat er geen stukken worden aangeleverd. Is het mogelijk om tijdens de staf een korte presentatie te tonen?
En tot slot: weet jij al hoe laat de staf is?

Met vriendelijke groet,
[redacted]

[redacted]
Programma Amsterdam Klimaatneutraal

Gemeente Amsterdam

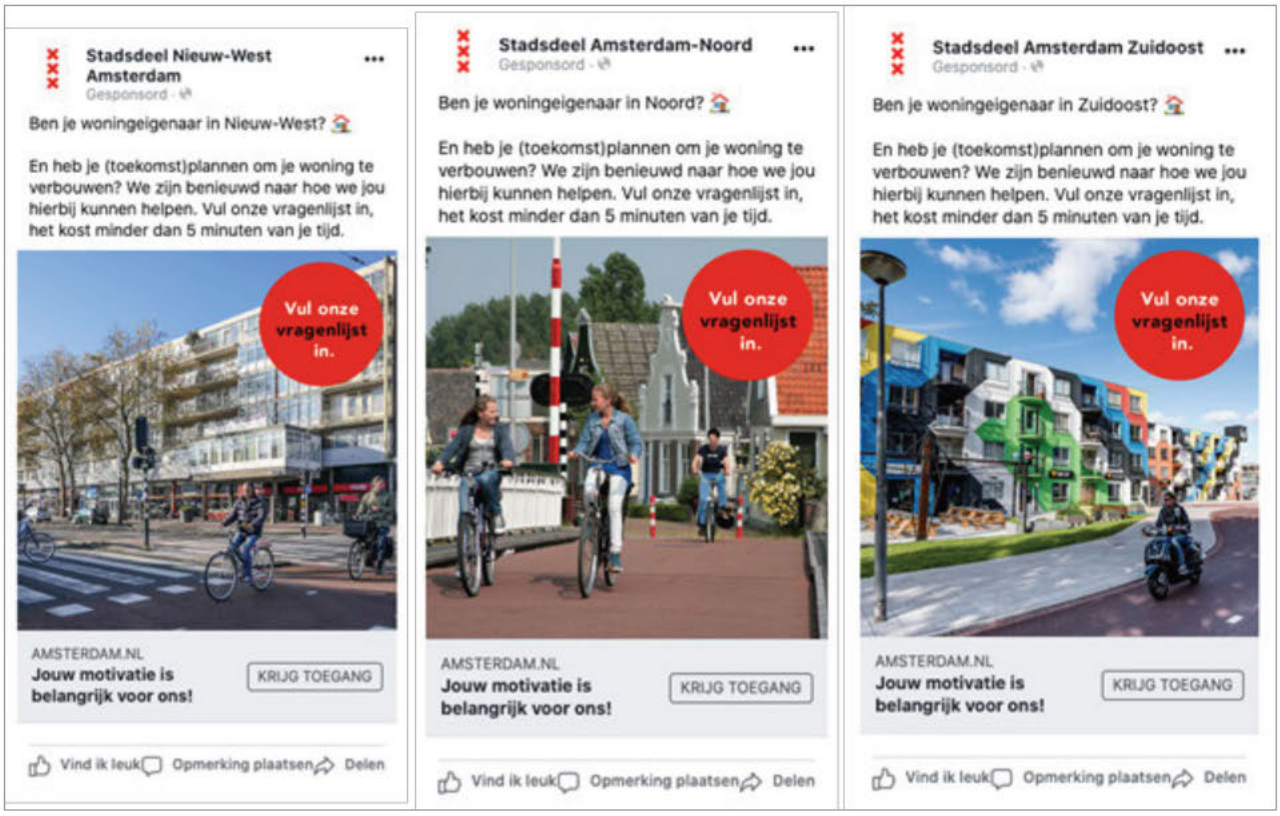
M [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl

Werkdagen: ma, di, do en vr

Gemeente Amsterdam

Vers e 1
20 november 2020

Resultaten Facebook onderzoek naar de behoefte aan informatie en ondersteuning bij woningeigenaren bij duurzaam verbouwen

Gemeente Amsterdam
Commun cat e Ru mte en Duurzaamhe d

Vers e 1
20 november 2020

Onderzoek Won nge genaren

Resultaten

Het vragenlijstonderzoek (zie losse bijlage Eindrapportage vragenlijst oktober) via de stadsdeelaccounts van Facebook is gericht op twee te onderzoeken behoeften onder bewoners:

1. Wat bedoelen woningeigenaren precies als ze zeggen dat ze behoefte hebben aan goede informatie?
2. Wat bedoelen woningeigenaren precies als ze zeggen dat ze behoefte hebben aan goede ondersteuning?

Bij ieder contactmoment van het team Amsterdam Aardgasvrij geven bewoners aan dat ze goede informatie en ondersteuning willen. Ook lezen we dit terug via uitingen van bewoners in de (landelijke) media. Reden voor verder onderzoek.

In de vragenlijst zijn ook twee open vragen gesteld. De ca. 4000 antwoorden hierop zijn gecategoriseerd en vervolgens onderverdeeld in drie thema's:

- subsidie
- ondersteuning
- informatie

1.1 Subsidie

Uit de antwoorden blijkt dat woningeigenaren een subsidie of product nodig hebben om hun woning aardgasvrij te maken.

"*We hebben vorig jaar verbouwd maar een warmtepomp leek nog niet rendabel. Wellicht zou een subsidie helpen*."

De besluitvorming van woningeigenaren en motivatie om hun woning aardgasvrij te maken wordt bepaald door de haalbaarheid om het financieel rond te krijgen.

"Ik heb de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in verduurzaming van mijn huis, omdat ik jonge kinderen heb die mij aanspreken op energieverbruik en milieu. Ik heb een paar keer gekeken naar de subsidiemogelijkheden en dat ontmoedigde mij. Het is een soort hindernissenparcours om een subsidie aan te vragen en als je ziet om welke bedragen het gaat, dan loont dat de moeite niet. Maak het makkelijker, eenvoudiger en interessant."

Daarnaast verwachten woningeigenaren dat de gemeente voorziet in hun informatiebehoefte. Denk hierbij aan een adviseur die informatie, kortingen en een kostenberekening kan voorleggen. Advies op maat heeft daarbij de voorkeur in tegenstelling tot algemene informatie.

"Advies gesprekken en gelegenheid tot stellen van vragen in één op één gesprek. Persoonlijk advies en subsidie voorstel."

1.2 Ondersteuning

Op het gebied van ondersteuning bij verbouwen wordt er gevraagd om begeleiding in het proces van de vergunningsaanvraag. Woningeigenaren willen ook meer zekerheid vanuit de gemeente op het gebied van alternatieven voor aardgas. Woningeigenaren willen zelf een keuze kunnen maken hoe ze van het aardgas afstappen en verwachten een vooraf bepaald plan van de gemeente Amsterdam.

"Advies voordat de vergunning wordt ingediend. Het zou helpen als het mogelijk is vooraf te overleggen wat wel/niet mag, wat verstandig is om in de aanvraag mee te nemen etc. Uiteraard niet bindend, maar helpt wel on het proces sneller te maken en om verwachtingen vooraf te 'managen'."

"Een overzichtelijke website of bulletin met alle info, een stappenplan en een initiatief van gemeente met een gezamenlijk plan per wijk waar je je bij kunt aansluiten."

Daarnaast wordt de nadruk gelegd op persoonlijk contact. Denk hierbij aan een informatienummer, emailadres of een fysiek aanspreekpunt voor burgers.

Een drempel waar woningeigenaren ondersteuning bij vragen is het moment dat een vergunning wordt afgewezen. Uit de resultaten blijkt dat een deel van de woningeigenaren aangeeft niet verder te kunnen door de problemen rondom een ontheffing (monument, beschermd stadsgezicht). Desondanks verwachten ze dat de gemeente een voorstel doet naar alternatieve oplossingen. Deze motivatie is gebaseerd op hun persoonlijke behoefte om te verduurzamen en de verplichtingen die door de gemeente zijn opgesteld.

"Ik wil graag dat de gemeente meedenkt in de vergunningverlening, niet in restricties vanuit het bestemmingsplan. En meer (duidelijke) persoonlijke informatie over de vergunningen. Op de website staat veel algemene informatie maar je kan niemand bellen met je specifieke vragen."

Tot slot is nog op te merken dat er een verdeling is tussen de ondersteuningsbehoeften van woningeigenaren binnen de verschillende stadsdelen. Zo ervaren voornamelijk woningeigenaren in de stadsdelen West, oost, Zuid en Centrum problemen met een vergunningsaanvraag of andere vorm van officiële toestemming.

"Ik ben van mening dat anno 2020 ook monumentale panden ramen kunnen hebben met dubbel glas. Zie als voorbeeld de glazen overkapping bij het Scheepsvaartmuseum. Er wordt soms erg moeilijk gedaan over modernisering van oude gebouwen."

1.3 Informatie

Woningeigenaren zijn van mening dat de gemeente op meer onderwerpen informatie moet verschaffen. Ook de online informatie mag op meerdere platformen worden aangeboden, volgens woningeigenaren. Offline willen ze graag d.m.v. brieven en folders geïnformeerd worden. Het draait voornamelijk om de combinatie van online en offline informatieverschaffing. Denk aan het vermelden van de website of een QR-code in een bewonersbrief. Online is het belangrijk dat bezoekers een duidelijk overzicht hebben waar ze informatie kunnen vinden en dat het vooral makkelijk te vinden is.

"Duidelijke website, forum, blog of een persoonlijke portal waar mogelijkheden staan voor subsidies en direct een tool voor aanvraag hiervan. Verder geeft het informatie over mogelijke verduurzaming mogelijkheden als je je adres invult inclusief verwachte kosten, voordelen, eventuele nadelen."

"Een makkelijk te vinden, overzichtelijke pagina die visueel ook aantrekkelijk is, maar ook een duidelijke tabbladen structuur, navigatie balk en weinig ruis waar de informatie in een visueel aantrekkelijke manier is gepubliceerd, waar je weinig hoeft te scrollen en de kernwoorden helder zijn. De website van de gemeente is echt "hotel California", you can get in but never get out. Doolhof. Als ik een pagina van de gemeente nodig heb, gebruik ik Google om er naartoe te navigeren."

Woningeigenaren zijn van mening dat de gemeente Amsterdam de boodschap over aardgasvrij moet vereenvoudigen. Het verhaal moet daarnaast meer blijk geven van realistische doelen voor woningeigenaren en een heldere toekomstvisie. De gemeente Amsterdam moet aantonen dat ze betrouwbaar zijn. Ze zijn van mening dat naast de voordelen ook de nadelen over de aardgasvrije alternatieven eerlijk moeten worden benoemd in de communicatie.

"Duidelijke boodschap (Wat voor hulp krijg ik, welke criteria zitten eraan vast, welke deadline is er) en via meerdere kanalen (mail, brief, online advertenties)"

Daarnaast hebben woningeigenaren behoefte aan technische kennis, tips en informatie over duurzame initiatieven die ze zelf kunnen opstarten. De aangeboden informatie moet ook meer vertellen over het eindresultaat.

"Wat is de stip op de horizon? Welke rol neemt de gemeente? Over welk tijdspad hebben we het? Kan dit individueel of is er mogelijkheid om te profiteren van groepskortingen o.i.d?"

Aansluitend op het tijdspad hebben woningeigenaren ook behoefte aan informatie over het huidige beleid in combinatie met de stadsbrede of buurtgerichte planning. Dit vanwege het denkbeeld dat de gemeente Amsterdam binnen een aantal jaren abrupt van koers verandert. Woningeigenaren willen dat hun doelstellingen aansluiten op die van de gemeente. Het vaststellen van datums en tijdstippen in de informatie zal bijdragen aan de relevantie, betrouwbaarheid en acceptatie ervan bij woningeigenaren.

Woningeigenaren willen daarnaast dat de gemeente meer informatie biedt over betrouwbare aannemers en samenwerkingspartners. De juiste aannemer kan in hun optiek een verbouwing maken of breken. Het aardgasvrij maken van een woning wordt gezien als een grote opgave. Als de keuze om over te stappen is gemaakt willen ze de juiste aannemers inhuren met garantie van kwaliteit levering door de gemeente Amsterdam.

Tot slot hebben woningeigenaren die deel uitmaken van een normale of gemengde VvE behoefte aan informatie hoe ze de overstap naar aardgasvrij intern moeten organiseren. Kortom, een handleiding om draagvlak te creëren voor binnen de VvE voor aardgasvrije alternatieven.

"Wat is jullie visie voor Centrum, hoe kunnen wij aansluiten? De VvE is nogal uiteenlopend wat betreft investeringen."

Bij een gemengde VvE lijkt de noodzaak tot maatwerkinformatie hoger te liggen aangezien de kans bestaat dat het voorstel wordt afgewezen door woningbouwverenigingen. Daarnaast willen woningeigenaren meer informatie over groepskortingen waar de VvE zijn voordeel mee kan doen. In de laatste categorie zijn het de woningeigenaren die informatie willen over de individuele mogelijkheden binnen een VvE om aardgasvrij te worden. Dit vanwege de hiervoor benoemde belemmeringen bij een gemengde VVE.

1.4 Nota bene

Een groot aantal woningeigenaren heeft geen antwoord gegeven op de open vragen. Redenen die daarvoor genoemd werden zijn terug te brengen tot:

- gebrek aan persoonlijke motivatie voor het inwinnen van kennis
- te weinig in aanraking met boodschappen van de gemeente Amsterdam over aardgasvrij.

N.B. De eerste aangegeven reden is breder bekend binnen het communicatiedomein van de gemeente Amsterdam. De tweede aangegeven reden is in lijn met het feit dat de communicatie over aardgasvrij voornamelijk gebiedsgericht ingezet wordt ten behoeve van de buurtaanpak en bij bekendmaking en vaststelling van beleidsstukken (TVW).

November 2020
Team communicatie Amsterdam Aardgasvrij

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 4 januari 2021 17:31
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: terugkoppeling staf over draagvlakonderzoeken

Thnx voor je verzoek ☺

Van: [redacted] <[redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: maandag 4 januari 2021 17:29
Aan: [redacted] <J[redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>
Onderwerp: Re: terugkoppeling staf over draagvlakonderzoeken

[redacted],

Dank voor de bondige terugkoppeling, daar kunnen we veel mee.

Ik stel voor dat we onze eigen observaties, oordelen, suggesties, verklaringen, aanbevelingen e.d. nu NIET via de mail gaan geven maar even opzouten en donderdag interactief met elkaar uitwisselen. Zodat we een gedeeld proces krijgen en ook een gezamenlijke conclusie en aanbeveling.

Groet, [redacted]

> Op 4 jan. 2021, om 17:23 heeft [redacted]@amsterdam.nl> het volgende geschreven:
>
> Beste allen,
>
> Hierbij een terugkoppeling van de staf van vanmiddag over de draagvlakonderzoeken energietransitie:
> - Joris concludeerde dat algemeen draagvlak voor duurzame energie nog steeds hoog is, ondanks corona en duurzaamheidsplannen-/maatregelen van de gemeente die steeds concreter worden/dichterbij komen
> - Wethouder was –dat had je goed voorzien [redacted] geschrokken van de uitkomst dat slechts 6% van de A'dammers de communicatie van de gemeente Amsterdam goed vindt (over de mogelijkheden van duurzame maatregelen voor het huis); ik heb geprobeerd dit beeld te nuanceren nav jouw mail [redacted]
> - Ze wil graag weten of dit mogelijk te maken heeft met de huidige communicatie-uitingen en/of dat bewoners het gevoel hebben dat we nog niet voldoende luisteren naar behoeftes (@[redacted]: vul graag aan waar nodig). Ik heb aangegeven dat ik dat nog niet wist en dat we dit nader gaan analyseren, oa in de sessie a.s. donderdag (incl. resultaten uit Facebook-onderzoek). Wethouder gaf aan dat waar nodig aanvullend onderzoek uitgevoerd kan worden
> - Resultaten van het ondernemersonderzoek wil ze graag koppelen aan de invulling van de MKB-motor
> - Bij de communicatie van de onderzoeksresultaten naar buiten toe is het van belang dat er een duidelijke boodschap bij zit: welke behoeftes zijn er bij bewoners/organisaties? Welke

vervolgacties zijn we voornemens te doen? Welke leemtes willen we opvullen? Hier zal [redacted] over meedenken, zij is ook a.s. donderdag bij de sessie aanwezig

- Dat in de onderzoeksresultaten te zien is dat het algemene draagvlak hoog is, maar dat dit daalt als maatregelen dichterbij komen, is volgens [redacted] een kans voor een heldere/eerlijke boodschap
- [redacted] gaf daarnaast aan dat wethouder, in het algemeen, los van de onderzoeken, draagvlak behouden/vergroten als één van haar speerpunten voor dit jaar ziet (oa nav windplannen IJburg)

Hopelijk zijn jullie do-ochtend 7/1 bij de sessie aanwezig om over de mogelijke vervolgacties na te denken.
Laat het weten als je nu al vragen over het bovenstaande hebt.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

[redacted]
Programma Amsterdam Klimaatneutraal

Gemeente Amsterdam
M [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl
Werkdagen: ma, di, do en vr

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 4 januari 2021 14:51
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: Werksessie draagvlakonderzoek donderdag 7 januari
Bijlagen: 20144_Rapport_KlimaatneutraalEnergietransitieDraagvlak.pdf; 20280_Draagvlakmeting energietransitie_DEF2.pdf; Categorisering beantwoording open vragen FB-onderzoek Q4 2020.pdf

Beste [redacted],

Zie bijgaand nog wat meer informatie over de sessie van donderdag.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: dinsdag 15 december 2020 13:19
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>;

Bijgaand de concept-rapporten van Bewoners en van Bedrijven/instellingen, zoals door onze collega's van OIS is opgesteld. **Graag vertrouwelijk mee omgaan**. In aanvulling op het bewonersonderzoek is door het programma Aardgasvrij een aanvullend onderzoek via Facebook uitgevoerd. De eerste bevindingen zijn ook bijgaand te vinden.

Het dringende verzoek is om de gehele rapporten* vóór donderdag 7 januari te hebben gelezen en hierbij na te denken over de volgende twee vragen:

1. Wat zijn voor jou de belangrijkste inzichten (bewoners én bedrijven/instelllingen) uit de rapportages?
2. Welke aanbevelingen zou je doen? (voor beleid, communicatie, etc.

**het gaat om in totaal zes pagina's samenvatting en 60 pagina's inhoud*

Mocht je onverhoopt niet op donderdag 7 januari aanwezig kunnen zijn, dan horen we graag wie uit jouw team, afdeling of directie jou kan vervangen.

Vragen? Neem dan contact op met ons!

Veel dank vooraf voor je deelname en medewerking en graag tot 7 januari!

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Draagvlakonderzoek Energietransitie

Wat zijn voor jou de belangrijkste inzichten uit de rapportages?

[redacted] 04 JANUARI 2021 21:08

Voor bewoners

Variatie in uitkomsten tussen stadsdelen

Is dit zodanig significant dat we de aanpak moeten differentieren

er zijn best veel instrumenten die we aanbieden, maar men weet het blijkbaar niet voldoende te vinden

Wat weerhoudt eigenaren van zetten eerste stap verduurzamen? (geld, moeilijk)

weet men weg te vinden naar informatie? — ANONIEM

Het bevestigd dat woningeigenaren behoefte hebben aan maatwerk, afgestemd op hun huis en de aardgasvrij transitie

customer journey uitvoeren verschillende doelgroepen voor aanvragen vergunning, subsidie etc.

Bewoners willen duurzaam doen

Hoe kunnen we hen hierbij zo goed mogelijk faciliteren

Maar moeten geholpen worden! — ANONIEM

t.b.v. draagvlak, Let op de achterblijvers! veel regeling komen ten goede aan zij die het al relatief goed hebben.

groot gat dichten tussen weten en doen

intake voor bijv. vve eigenaar voor krijgen energiescan kostte mij een paar uur -kan beter?

Voor bedrijven

Inzicht nodig in wie pandeigenaren zijn en daarop inzetten

financiele incentives uitbreiden voor bedrijven om (te starten met) duurzame maatregelen in te voeren

communicatie op meerdere kanalen uitzetten, naar leeftijd/doelgroep etc

momentenstatus grote hobbel om te verduurzamen, hoe kunnen we hier intern mee aan de slag om dit makkelijker te maken?

geldt ook voor bewoners! — ANONIEM

hebben al veel (financiele regelingen), meer onder aandacht brengen

Branche-organisaties

Wat kunnen we samen doen met bijv. MKB NL, Horecavereniging en ook met oa Rabo?

branches die zwaar zijn geraakt - extra's voor bieden?

horeca en detailhandel

deze groepen hebben extra aandacht nodig, hebben veel extra barrieres (geen eigenaar pand, corona raakt ze hard, zitten vaak in de binnenstad)

Onvoldoende bekendheid en voldoen aan wetgeving

Niet alleen financiën obstakel, maar ook te ingewikkeld en te weinig tijd

Voor instellingen

Verhuurders

Klopt het dat we ons direct moeten richten op eigenaren en niet op houders/instellingen?

eigenaren zijn de belangrijkste doelgroep/hebben het meeste invloed — ANONIEM

Hoe kunnen we ondanks de overige zorgen (corona maatregelen) toch aandacht hiervoor krijgen

Hoe zorgen dat monumentale panden ook kunnen verduurzamen, eisen verlagen?

******

PROBLEMEN OPZET en REPRESENTATIE
DRAAGVLAKONDERZOEK WINDMOLENS AMSTERDAM

Deze analyse betreft het "Draagvlakonderzoek nieuwe windmolens in Amsterdam"[1] (oktober 2020) uitgevoerd door Onderzoek Informatie, Statistiek, een research afdeling van de Gemeente Amsterdam, in opdracht van Ruimte en Duurzaamheid, Programma Klimaatneutraal.

Onze analyse laat zien dat er problemen zijn met dit onderzoek. Niet alleen de aanpak is aanvechtbaar, ook de weergave van dit onderzoek is gekleurd. Daardoor kunnen bij de gemeentelijke beslissingen over uitvoering van de RES onjuiste conclusies worden getrokken over het draagvlak voor plaatsing van windturbines in de zoekgebieden. Dat draagvlak is er bij de steekproef van heel Amsterdam, maar veel bewoners plaatsen hier wel belangrijke voorwaarden bij: geen overlast, geen aantasting van natuur en landschap. Er is zeker geen draagvlak voor plaatsing dichtbij woningen.

1. SUMMIERE EN MISLEIDENDE VRAGENLIJST

Misleidend over afstand.

De toelichting op de vragenlijst[2] die naar respondenten werd gestuurd is zeer summier. Er wordt vermeld dat de windturbines "ongeveer 150 meter hoog" zullen worden en dat aan alle wettelijke normen ("o.a. ten aanzien van geluid en slagschaduw") wordt voldaan.
Het probleem is dat er bij deze wettelijke normen geen minimum afstand is die geluidsoverlast en slagschaduw voor bewoners kan voorkomen. Er is wel een wettelijke maximum geluidsnorm van 47dB voor de dag en 41dB voor de nacht. Maar zelfs windparken die zoveel overlast veroorzaken dat bewoners massaal verhuizen, zoals in de Hoeksche Waard, voldoen keurig aan deze wettelijke geluidseisen. Dit komt omdat deze norm over een jaarlijks *gemiddelde* gaat, en geen maximum stelt aan hoeveelheid en duur van geluid.

De provincie Noord-Holland hanteert wel een afstandsnorm, maar slechts als *beleidsrichtlijn,* van minimaal 600 meter afstand tot de gevels. Die luidt als volgt:

De in artikel 3.14a van het Activiteitenbesluit milieubeheer (voorheen Barim genoemd) gehanteerde norm borgt niet altijd een goed woon- en leef klimaat. Aangezien de norm uitgaat van een jaargemiddelde is niet uitgesloten dat een windpark een aantal maanden per jaar de geluidsnorm overschrijdt. Om dit te voorkomen is een afstandsnorm van 600 meter opgenomen die voldoet aan de in artikel 4.1 Wro opgenomen randvoorwaarde van een goede ruimtelijke ordening. Daarnaast borgt deze minimale afstand de externe veiligheidscontour rondom windturbines, met name de maximale werpafstand bij bladbreuk in geval van nominaal rotortoerental, die bij de in artikel 32 lid 4 PRV toegestane windturbines mogelijk 600 meter of meer kan bedragen. Tot slot is deze

[1] https://data.amsterdam.nl/publicaties/publicatie/draagvlakonderzoek-nieuwe-windmolens/dc14e5db-e348-4af0-820f-b74e25bb49f9/
[2] https://data.amsterdam.nl/publicaties/publicatie/bijlage-draagvlakonderzoek-nieuwe-windmolens-in-amsterdam/c4e2f8a6-5223-42e7-9b63-11abbcdada94/

minimale afstand opgenomen in verband met slagschaduw. Er wordt namelijk al een stilstandsvoorziening geëist wanneer de afstand van de windturbine tot gevoelige bestemmingen minder dan twaalf maal de rotordiameter is.[3]

De provincie heeft in 2019, onder druk van met name GroenLinks, de 600 meter norm voor de gemeente Amsterdam losgelaten omdat er anders in Amsterdam vrijwel geen mogelijkheden tot plaatsing zouden zijn. Wel bedong de provincie dat deze toestemming om windturbines op kortere afstand van woningen te kunnen plaatsen afhing van de vraag of er voldoende draagvlak zou zijn.
Het is onduidelijk hoe het draagvlak wordt gemeten. Wij zijn van oordeel dat een (overigens vooraf onvoldoende geïnformeerde) meerderheid in de gemeenteraad zelf hiervoor niet als enige norm kan worden gehanteerd. Ook de bewoners in de betrokken wijken moeten hier een duidelijke stem krijgen.

Wordt het bovengenoemde draagvlakonderzoek (zonder goede informatievoorziening aan de respondenten vooraf) nu ingezet om het plaatsen van windturbines op een afstand vanaf 350 meter van huizen te rechtvaardigen? Daar lijkt het op. Het feit dat in de zoekgebieden wordt gekeken naar opties voor windturbines op (veel) minder dan 600 meter van woningen (al vanaf 350 meter) wordt bij de enquête echter niet vermeld. Respondenten werden in de presentatie van het onderzoek misleid met “wettelijke normen” alsof die een afdoende garantie zouden bieden tegen geluidsoverlast en gezondheidsrisico's. We zien in andere regio's dat dit niet het geval is.

In veel van de zoekgebieden zelf blijkt bij bewoners volgens het onderzoek beslist geen draagvlak voor plaatsing te zijn, zelfs nog zonder deze informatie over de zeer korte afstanden tot woningen. Ook voegen veel ja-stemmers of weet-niet stemmers voorwaarden toe aan mogelijke plaatsing en vragen zij om voldoende afstand van woningen.

Misleidend over participatie.

De inleiding van de enquête stelt dat bewoners de mogelijkheid zullen krijgen mee te denken “over de plannen” en om financieel mee te profiteren. Dat meedenken over de plannen is, zoals wij in de inspraakavonden hebben gezien, beperkt gebleven tot de vraag "waar de windmolens te plaatsen", tot op 350 à 500 meter van gevels. De vraag òf windturbines op zulke korte afstanden van bewoning wel verantwoord zijn werd in de participatie-sessies die de gemeente organiseerde wel gesteld, maar niet beantwoord. Op 17 juni en 5 november 2020 wilden veel deelnemers dit punt graag ter sprake brengen, maar werd men naar inspraakuren verwezen. Ook bij die inspraakuren werd echter deze vraag niet open besproken[4].

17 windturbines in Amsterdam en zeer dicht bij huizen lijkt een voldongen feit te zijn voor de gemeente.

[3] https://www.platformwindenergiedezijpe.nl/wp-content/uploads/2020/01/Bekendmaking-wijziging-PRV-2-maart-2015-gemarkeerd-1.pdf
[4] inspraak bijeenkomsten 5 nov IJburg/Zeeburgereiland/Sciencepark en individuele inloop spreekuren o.a. van ondergetekenden

Er lijkt een fuik van beslissingen te zijn ontstaan. Er is besloten om 50 MWh en daarmee 17 windturbines binnen de gemeentegrenzen van Amsterdam te plaatsen. Daarvoor lijkt alles te moeten wijken en wordt de vraag opzijgeschoven of het ook *kan* volgens de voorwaarden die veel respondenten aangeven, en rekening houdend met de inzichten m.b.t. gezondheidsschade en natuur.

Nergens in de participatie-bijeenkomsten - die het onderhavige draagvlak onderzoek zouden moeten aanvullen - werd van opties in de zoekgebieden op afstanden van *méér* dan 600 meter gerept. Die lijken er niet te zijn. Ook *dàt* is misleidend in het vervolgtraject en *dus* in de beloftes over "meedenken" in de inleiding van de enquête. Niet meedenken, maar mee*werken* wordt van de participanten geëist. Wie zich tegen de plannen verzet is een nimby, wie ja knikt is een burger die kiest voor duurzaamheid. In zo'n benadering is inspraak een wassen neus.

De gemeente schermt ermee dat 2/3 van de Amsterdammers "voor" zou zijn[5]. De weergave van dit onderzoek door de gemeente is echter onvolledig, zodat het draagvlakonderzoek een kwalijke schakel in het debat is geworden. Daar komen we later op terug.

2. ONDERZOEKSOPZET en UITKOMSTEN ZELF

<u>Drie lagen, maar slechts 1 echt relevant.</u>

Er zitten drie lagen in het onderzoek: (1) heel Amsterdam, (2) de zoekgebieden samen als categorie, en (3) de zoekgebieden apart. Wat heel Amsterdam ervan vindt is echter van een andere orde: het gaat *niet* om plaatsing in de directe leefomgeving van elke Amsterdammer. Het is dan ook neerbuigend om bij response vanuit de zoekgebieden zelf van het NIMBY (not in my backyard) effect te spreken.

NIMBY-effect duidelijk zichtbaar in de zoekgebieden

Ondanks dat 56% van de respondenten in de zoekgebieden voorstander is van plaatsing van extra windmolens in de stads, is de meerderheid van hen tegen plaatsing van windmolens in hun eigen gebied, met uitzondering van respondenten die in het Havengebied en de Brettenzone wonen. De overige respondenten zijn voor, hebben een neutrale houding ten aanzien van bijplaatsing of hebben geen antwoord op de vraag. In het gebied Amstelscheg is nagenoeg iedereen tegen windmolens in hun gebied. Ook in het gebied Gaasperplas en Diemerscheg is de weerstand tegen plaatsing van windmolens hoog: driekwart van de respondenten uit dat gebied is tegen. Er is sprake van een duidelijk NIMBY-effect: de meeste mensen zijn voor de plaatsing van extra windmolens in de stad, maar niet bij hen in de buurt (Not In My Back Yard).

Figuur 1 Suggestieve duiding onderzoeksuitkomsten (bron: Artikel Ruime meerderheid is positief over extra windmolens in Amsterdam - Data en informatie - Amsterdam https://data.amsterdam.nl/artikelen/artikel/Ruime-meerderheid-is-positief-over-extra-windmolens/cc316f8e-eddb-4d71-8f89-294f45fd6202/)

[5] https://data.amsterdam.nl/artikelen/artikel/Ruime-meerderheid-is-positief-over-extra-windmolens/cc316f8e-eddb-4d71-8f89-294f45fd6202/

De cijfers over de zoekgebieden zelf bieden namelijk in feite de enige echt relevante gegevens voor het meten van draagvlak, en *zeker* als dit draagvlakonderzoek gebruikt wordt om zeer dicht op Amsterdamse woningen deze windturbines te plaatsen!

Zelfs *zonder* deze informatie over zeer kleine afstanden tot woningen is in bijna alle zoekgebieden de meerderheid van de bewoners tegen plaatsing van windturbines. In IJburg/Science Park/Zeeburgereiland was volgens de steekproef een meerderheid van 61% tegen plaatsing in dit zoekgebied, en 26% was voor.

Dat is wat draagvlakonderzoek zou moeten doen: de omwonenden die mogelijk overlast gaan krijgen bevragen. De te verwachten overlast wordt als factor geheel ontkend in de opzet van het onderzoek. Overlast wordt *wel* als factor in de responses van bewoners genoemd, en het rapport erkent dat: "respondenten die in de buurt van windmolens wonen geven regelmatig aan last te hebben van slagschaduw en vooral van de herrie die windmolens veroorzaken".

Als men het leidende principe van het Bestuursrecht, dat een rechtstreeks belang bij een besluit **vereist** om inhoudelijke behandeling te rechtvaardigen[6], zou hebben gehanteerd kon er niet anders worden geconcludeerd dat er géén draagvlak is voor plaatsing van extra windturbines in de meeste zoekgebieden.

Uit de tekst zelf blijkt bovendien al dat de huidige wettelijke normen onvoldoende bescherming bieden: er is overlast te verwachten bij bewoners. De wet beschermt ons niet voldoende, en in plaats van daarmee rekening te houden heeft Amsterdam de provinciale fatsoensnorm van minimaal 600 meter losgelaten. En zelfs deze fatsoensnorm is nog te laag als er in het IJmeer geplaatst zou worden. Geluid draagt nu eenmaal verder over water.

Windalarm Amsterdam en Windalarm IJburg pleiten voor minimaal 1500 meter van woningen, meer dan 10 x de ashoogte van de turbines. Deze norm is gebaseerd op onderzoek van de audioloog Dr. [redacted] van de Universiteit Leiden[7] naar de gezondheidseffecten van windturbines.

<u>Steekproefgrootte, onafhankelijkheid.</u>

Bij een opinieonderzoek is een kleine steekproef en een minimale respons van 10% wellicht verantwoord, maar bij onderzoek onder draagvlak bij bewoners die mogelijk overlast gaan krijgen van interventies is zo'n laag aantal respondenten twijfelachtig. In het gehele onderzoek werden 20.000 enquêtes verstuurd. 2.000 mensen kregen een enquête opgestuurd in zoekgebied IJburg en omstreken. Slechts 210 bewoners hebben gereageerd. Daarmee zou het onderzoek dus boven de 10% respons en representatief zijn? Voor heel Amsterdam waren er niet meer dan 1.577 respondenten.
Zeker in het licht van normale voorlichting van de gemeente, waarbij huis aan huis brieven worden verspreid met informatie over wat te verwachten en hoe in te spreken, is deze opgehaalde informatie via de enquête te summier en niet voldoende

[6] Artikel 1:2, lid 1 - https://wetten.overheid.nl/BWBR0005537/2021-01-01
[7] https://eenvandaag.avrotros.nl/item/windmolens-steeds-krachtiger-en-te-vaak-dichtbij-woonwijken-terwijl-dat-helemaal-niet-nodig-is/

representatief. En al helemaal omdat eerlijke informatie ontbrak over de werkelijke afstand tot de woningen die men voor ogen heeft.

De OIS, de opsteller van dit rapport, is een dienst van de gemeente zelf. Dat zou op zich niet zo'n probleem hoeven zijn. Maar in de onderzoeksopzet, de summiere en in feite sturende wijze van vraagstelling zoals boven aangegeven, en de genoemde neerbuigende "NIMBY" term is te zien dat het draagvlak onderzoek is aangestuurd door een instantie die zelf heel graag lijkt te willen dat deze windturbines geplaatst zullen worden. In de weergave is er te weinig afstand tot deze ambitie om de stem van de bewoners in zoekgebieden werkelijk serieus te nemen.

3. DE KERN VAN HET PROBLEEM: DE WEERGAVE VAN DE RESULTATEN.

De gemeente koos ervoor om op sociale media enkel te communiceren over het draagvlak in de gemeente als geheel. Zo worden Amsterdam en de zoekgebieden op een hoop geveegd om te kunnen beweren dat er voldoende draagvlak is.

Figuur 2 Nieuwsbericht draagvlakonderzoek Gemeente Amsterdam (bron: Twitter)

De gegevens in de zoekgebieden zelf zijn nergens terug te zien. Dat is selectief en manipulatief met resultaten omgaan.
Er is veel kans op verder misbruik van deze resultaten door NIET centraal te stellen wat er aan percentages **binnen** de zoekgebieden zelf wordt gevonden aan draagvlak. Dat is het minste dat we als bewoners mogen verwachten.

Overigens: ook de voorstanders vinden dat er voorwaarden nodig zijn. Twee derde van de respondenten gebruikte de open ruimte in de enquête voor uitleg of nuancering op hun standpunt[8]. Al is men voor, ook bij de steekproef in Amsterdam als geheel stellen veel mensen wel voorwaarden aan de plaatsing. In de zoekgebieden zien we bij mensen die het “eens” zijn met plaatsen van windturbines dat 36% voorwaarden stelt, met name dat de windturbines niet te dicht bij de huizen geplaatst moeten worden. Bij mensen die “niet voor/niet tegen” plaatsing zijn is dat percentage 41%. Van alle respondenten samen stelt 70% voorwaarden, voor het voorkomen van overlast en voor de keuze van

[8] Bron: analyse Windalarm Amsterdam

de locatie. Ook onder de voorstanders en twijfelaars vindt een groot aantal dat er voorwaarden gesteld moeten worden, en dat een ruime afstand tot woningen de regel moet zijn.

Horizonvervuiling wordt veel genoemd, geluidshinder iets minder, slagschaduw vrijwel nooit. Terwijl die laatste twee waarschijnlijk de meeste gezondheidsschade gaan opleveren voor bewoners.

Hoe goed geïnformeerd is hier de antwoordende burger? Over de wettelijke norm, de werkelijke afstand die men in gedachten heeft , over de gezondheidseffecten, ook van geluid over water? Zeer beperkt. Het is de verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur om zorgvuldig te zijn en zich te verzekeren van vrije instemming vooraf van de burgers op basis van gedegen informatie. Die ontbreekt hier te ene male. De uitslag van dit draagvlakonderzoek moet naast andere dwingende randvoorwaarden worden gelegd, zoals het noodzakelijke respect voor Natura 2000 gebieden waaronder het IJsselmeergebied inclusief het IJmeer. Natuurorganisaties zoals Natuurmonumenten en Vogelbescherming raden het af daar te plaatsen[9].

De selectieve weergave van het gemeentelijke onderzoek naar draagvlak kan niet gebruikt worden voor onderbouwing van plaatsing in de zoekgebieden, dicht op de huizen. Wie verder kijkt dan de communicatie van de gemeente en een diepere analyse maakt van het onderzoek komt tot de conclusie dat er in de zoekgebieden beslist geen draagvlak voor windturbines is.

Gemeente, leer van het jaar 2020: hou minimaal 1500 meter afstand van woningen uit zorg voor het welzijn van alle Amsterdammers.

-o-o-o-

Informatie:
[redacted] en [redacted]. Windalarm IJburg/ Amsterdam.
ijburg@windalarmamsterdam.nl

2 januari 2021

[9] https://www.landschapnoordholland.nl/files/2020-10/Zienswijze%20conc%20RES%20NH%20Zuid%2029092020%20partners%20CBHN%20Ver%20Toerzeilers%20en%20IJV.pdf

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 7 januari 2021 14:16
Aan: [redacted]'; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: RE: Chat en Padlet link
Bijlagen: Padlet werksessie.pdf

Hi [redacted],

Zeker geslaagd. Goede energie en goede basis voor actieplan en notitie richting wethouders.

Veel overeenkomsten tussen bewoners/bedrijven/instellingen…
… wellicht kunnen we (naast intensiveren bestaande initiatieven) drie (?) speerpunten neerzetten voor actie voor zowel bew/bedr/instel: huur/eigendom, communicatie, maak het me makkelijk (onze eigen interne processen)
… wanneer dit omarmt wordt door de wethouder dan kunnen we daadwerkelijk zaken veranderen
… jeroen, bas en ik zullen dit volgende week verder oppakken

@ all: hierbij pdf van de padlet

Grt en nogmaals dank,
[redacted]

Van: [redacted]@gmail.com>
Verzonden: donderdag 7 januari 2021 12:09
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted] @amsterdam.nl>
Onderwerp: Chat en Padlet link

Dag [redacted], [redacted] en [redacted]

Dank voor de prettige samenwerking zojuist. Hopelijk kijken jullie net als ik terug op een geslaagde sessie.

Hierbij nog de link naar Padlet en de opgeslagen chat in de bijlage.

Kunnen jullie hier zo verder mee? Succes met de vervolgstap! Als ik nog iets kan betekenen dan hoor ik het graag.

Hartelijke groet, Kind regards

[redacted]

[redacted].com

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 7 januari 2021 13:35
Aan: [redacted]
CC:
Onderwerp: FW: tegenanalyse draagvlak onderzoek
Bijlagen: PROBLEMEN DRAAGVLAKONDERZOEK, Dec 2020 def.docx

Hi [redacted]

Zie onderstaand (in uitgebreid in bijlage):

M.b.t. de steekproefgrootte en representativiteit: wat zou de reactie zijn van OIS?

NB: op de andere tegenargumenten op het rapport hebben we al reacties geformuleerd.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Programma Klimaatneutraal
Ruimte & Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

T +[redacted]

Werkdagen: ma, di, wo, do

Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

2. ONDERZOEKSOPZET en UITKOMSTEN ZELF

Steekproefgrootte, onafhankelijkheid.

Bij een opinieonderzoek is een kleine steekproef en een minimale respons van 10% wellicht verantwoord, maar bij onderzoek onder draagvlak bij bewoners die mogelijk overlast gaan krijgen van interventies is zo'n laag aantal respondenten twijfelachtig. In het gehele onderzoek werden 20.000 enquêtes verstuurd. 2.000 mensen kregen een enquête opgestuurd in zoekgebied IJburg en omstreken. Slechts 210 bewoners hebben gereageerd. Daarmee zou het onderzoek dus boven de 10% respons en representatief zijn? Voor heel Amsterdam waren er niet meer dan 1.577 respondenten.
Zeker in het licht van normale voorlichting van de gemeente, waarbij huis aan huis brieven worden verspreid met informatie over wat te verwachten en hoe in te spreken, is deze opgehaalde informatie via de enquête te summier en niet voldoende representatief. En al helemaal omdat eerlijke informatie ontbrak over de werkelijke afstand tot de woningen die men voor ogen heeft.

De OIS, de opsteller van dit rapport, is een dienst van de gemeente zelf. Dat zou op zich niet zo'n probleem hoeven zijn. Maar in de onderzoeksopzet, de summiere en in feite sturende wijze van vraagstelling zoals boven aangegeven, en de genoemde neerbuigende "NIMBY" term is te zien dat het draagvlak onderzoek is aangestuurd door een instantie die zelf

heel graag lijkt te willen dat deze windturbines geplaatst zullen worden. In de weergave is er te weinig afstand tot deze ambitie om de stem van de bewoners in zoekgebieden werkelijk serieus te nemen.

DE KERN VAN HET PROBLEEM: DE WEERGAVE VAN DE RESULTATEN.

De gemeente koos ervoor om op sociale media enkel te communiceren over het draagvlak in de gemeente als geheel. Zo worden Amsterdam en de zoekgebieden op een hoop geveegd om te kunnen beweren dat er voldoende draagvlak is.

Figuur 2 Nieuwsbericht draagvlakonderzoek Gemeente Amsterdam (bron: Twitter)

De gegevens in de zoekgebieden zelf zijn nergens terug te zien. Dat is selectief en manipulatief met resultaten omgaan. Er is veel kans op verder misbruik van deze resultaten door NIET centraal te stellen wat er aan percentages **binnen** de zoekgebieden zelf wordt gevonden aan draagvlak. Dat is het minste dat we als bewoners mogen verwachten.

Overigens: ook de voorstanders vinden dat er voorwaarden nodig zijn. Twee derde van de respondenten gebruikte de open ruimte in de enquête voor uitleg of nuancering op hun standpunt[1]. Al is men voor, ook bij de steekproef in Amsterdam als geheel stellen veel mensen wel voorwaarden aan de plaatsing. In de zoekgebieden zien we bij mensen die het "eens" zijn met plaatsen van windturbines dat 36% voorwaarden stelt, met name dat de windturbines niet te dicht bij de huizen geplaatst moeten worden. Bij mensen die "niet voor/niet tegen" plaatsing zijn is dat percentage 41%. Van alle respondenten samen stelt 70% voorwaarden, voor het voorkomen van overlast en voor de keuze van de locatie. Ook onder de voorstanders en twijfelaars vindt een groot aantal dat er voorwaarden gesteld moeten worden, en dat een ruime afstand tot woningen de regel moet zijn.

Horizonvervuiling wordt veel genoemd, geluidshinder iets minder, slagschaduw vrijwel nooit. Terwijl die laatste twee waarschijnlijk de meeste gezondheidsschade gaan opleveren voor bewoners.

Hoe goed geïnformeerd is hier de antwoordende burger? Over de wettelijke norm, de werkelijke afstand die men in gedachten heeft , over de gezondheidseffecten, ook van geluid over water? Zeer beperkt. Het is de verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur om zorgvuldig te zijn en zich te verzekeren van vrije instemming vooraf van de burgers op basis van gedegen informatie. Die ontbreekt hier te ene male.
De uitslag van dit draagvlakonderzoek moet naast andere dwingende randvoorwaarden worden gelegd, zoals het noodzakelijke respect voor Natura 2000 gebieden waaronder het IJsselmeergebied inclusief het IJmeer. Natuurorganisaties zoals Natuurmonumenten en Vogelbescherming raden het af daar te plaatsen[2].

De selectieve weergave van het gemeentelijke onderzoek naar draagvlak kan niet gebruikt worden voor onderbouwing van plaatsing in de zoekgebieden, dicht op de huizen. Wie verder kijkt dan de communicatie van de gemeente en een diepere analyse maakt van het onderzoek komt tot de conclusie dat er in de zoekgebieden beslist geen draagvlak voor windturbines is.

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: @amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 7 januari 2021 8:36
Aan: @amsterdam.nl>; @amsterdam.nl>
Onderwerp: FW: tegenanalyse draagvlak onderzoek

Ter info, komt uit Amsterdam Noord, maar zal zeker ook in andere Stadsdelen relevant zijn.

Coördinator RES Amsterdam/ EU en int. contacten AKN Programmateam Amsterdam Klimaatneutraal (AKN) Gemeente Amsterdam

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van:
Verzonden: woensdag 6 januari 2021 21:04
Aan ;
Onderwerp: FW: tegenanalyse draagvlak onderzoek

TKN voor jullie

Hartelijke groet

Bestuursadviseur
Stadsdeel Noord

Gemeente Amsterdam

Werkdagen maandag t/m donderdag

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: @icloud.com>
Verzonden: woensdag 6 januari 2021 20:45
Aan: Bestuursondersteuning SDN <Bestuursondersteuning.SDN@amsterdam.nl>
CC: @planet.nl; @ .nl
Onderwerp: tegenanalyse draagvlak onderzoek

Beste meneer, mevrouw,

Hierbij de tegenanalyse van het draagvlak onderzoek.

Met vriendelijke groet,

[1] Bron: analyse Windalarm Amsterdam

[2] https://www.landschapnoordholland.nl/files/2020-10/Zienswijze%20conc%20RES%20NH%20Zuid%2029092020%20partners%20CBHN%20Ver%20Toerzeilers%20en%20IJV.pdf